

BAJAI HONPOLGÁR

FÜGGETLEN VÁROS- ÉS KÖRNYEZETVÉDŐ LAP

I. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

ÁRA 9,50 Ft

1990. JÚNIUS

KÖZLEKEDNI PEDIG KELL!

Jómagam is beszámoltam a sajtó hasábjain egy május 28-ára tervezett nagyarányú forgalmi-rend változásról, melynek lényege a Táncsics és a Martynovics utcákból létesített egyirányú utcapár kijelölése volt. Ez hivatott megoldani, hogy a két keskeny utcában a szembejövő forgalom kizárásával csökkenjen a balesetveszély, és még számottevő parkolóhely többlet is keletkezzen. A intézkedés a Bajális miatti késett, így nem kellett zavarni az ünnepi vigalmat az úton végzett munkákkal - tudtam meg Vértesy László műszaki osztályvezetőtől, aki néhány más kérdésben is készséggel adott felvilágosítást.

— A város nyári közlekedése sok gondtal jár az idén — mondta az osztályvezető. Ennek alapvető oka, hogy több régvárt közlekedési beruházás szinte egyidőben indul el.

Az egyik az, hogy az 51-es út a szentistváni vasúti felüljárótól a Jelky térig aszfalt megerősítést kap, néhány helyen a szegélyt, illetve a víznyelő rúcsok átépítésével.

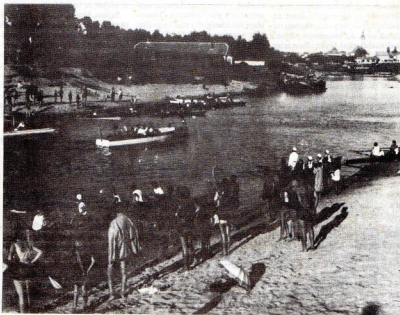
A szegedi úton a Rudnay utcai kereszteződéstől a Jelky térig szintén aszfalt megerősítés készül, és ez idő alatt a MÁV elvégzi a vasúti átjáró vágányrendszerek korszerűsítését.

A Beloiannisz /Rókus/ utca aszfalt megerősítést kap a Deák Ferenc utcai csomóponttól a Nagy István utca — Bokodi úti kereszteződésig. Itt átépítünk négy csomópontot, azaz megváltozik a forgalmi rend a Deák F. utcai csomópontban, és átépül az Ósz, a Danjanich és a Bokodi úti csomópont is. A szociális otthonnál megépül egy busz-öböl pár, a kórháznál pedig a meglévővel szemben a hiányzó autóbuszmegálló.

Az előbb említett munkálatok nem a városi költségvetés terhelik, hanem az Országos Közúti Főigazgatóság finanszírozza valamennyit, mégpedig világbanki hiteltől. /Ezt azért tartom fontosnak megjegyezni, mert a pénzeszközöket szigorú időrendben szabad csak felhasználni, így az építés idejét nem állott módunkban befolyásolni.

G.Z.

NYÁRIDŐ 1940-ben

Fotó: Csapláros Béla

(Gyulavári József gyűjteményéből)

CSERKÉSZHÍREK

(2.)

**HAJNÓCZI
GYULA:
BAJÁRÓL
INDULTAM**

(3.)

**PÜNKÖSDI
LADIKÁZÁS**

(4.)

KÁBELTÉVÉ

(6.)

**IFJ. ÉBER
SÁNDOR**

(7.)

**PROKOP
PÉTER**

(9.)

VITATKOZZUNK!

(11.)

**ÉPÍTÉSZTÁBOR
(12.)**

**A
REFORMÁTUS
TEMPLOM
(15.)**

CSERKÉSZHÍREK

A Bajai Honpolgár februári számában beszámoltunk arról, hogy a cserkészlet ismét zászlót bontott Baján. Most újabb cserkész-eseményekről tudósítunk. A városi intézőbizottság októberben indított vezetőképző tanfolyama márciusban zárult. A bizottság előtt 25 hallgató sikeres cserkész-segéd-tisztit próbát tett.

A volt bajai cserkészek (őreg-cserkészek) nagy számban vettek részt a decemberi cserkészfogadalmatétel- és megújításon, melyet a Bathányi Lajos utcai zenetemplomban, a volt kis szorb templomban tartottak zászlófelvonással egybekötve. — Második alkalommal március végén találkoztak, a harmadik, a megalakuló cserkészgyűlésen (IV.24.) pedig 33 volt cserkész vett részt.

Április hó 5-én a városi parkerdőben a bajai csapatok kizsármelt cserkész őrsvezetői és segédőrsvezetői részére továbbképzés volt, kirándulás keretében. Ezen 62 cserkész vett részt, a kiképző vezetőket nem számolva. Az egésznapos foglalkozás zászlófelvonással és imával kezdődött, majd az őrsök elvonultak a kiképző állomásokra. Félóránként haladtak tovább: ügynevezést forgalypadszerű kiképzés vette kezdetét. A négy állomás elsősegélynyújtást a gyakorlatban, jeladást sípval (Morse) és zászlóval (kód), kézügyességet (fafaragás), útlejek le rakását, valamint ezzel egybekötve cserkészjátékokat tanultak. Közben fűt az ebéd: kolbászos krump-lipaprikás, melyet csajtábol fogyasztottak el a vidám daloskedvű cserkészfűk és lányok. Délután sátorverés és ügyességi gyakorlatokat tartottak. Majd nótázás, ima és zászlófelvonás után ismeretekben gazdagodva osonzt fel a tábor.

Április 24-i (Szent György nap: a cserkészlet védőszentjének

napja) őregcserkész összejövetelén szép program keretében megalakult a Szent Antal cserkészcsapat őregcserkész raja. A raj a IV. Károly király őregcserkészraj nevet kívánja felvenni. (A jelenlévő többsége ugyanis egykor tagja volt a bajai 560. számú IV. Károly király vízcserkész csapatnak, melynek fenntartója kezdetben a Kereskedelmi- és Iparos Szakiskola, majd a Római Katolikus Legényegylet.) Az összejövetel a cserkészindulóval kezdődött, majd dr. Czoboly Zoltán cserkészszízi, az intézőbizottság ügyvezető elnöke tartott beszámolót: Hol tart ma a bajai cserkészlet címmel. Jelenleg már négy cserkészcsapat működik Baján. Ezek a következők:

1. A Szent Antal Plébánia mint csapatfenntartó keretében a "Szent Antal Cserkészcsapat" (jogutódja a cserkészlet felosztása előtti) Mészáros László Cserkészcsapatnak) 80 taggal. Parancsnok: Werner József kántor, segédtest. Más- jús 1-én kirándulást tartottak, a nyáron táborozást terveznek Máriakörményre. A csapatnak már otthon is van a volt ferencendi zárda- ban 3 helyiség.

2. A bajmentisztváni plébániáhi- vat mint csapatfenntartó keretében a Szent Sebestyén Cserkészcsapat, mintegy 80 fővel. Parancsnok: Kistámás Imre hit- oktató, segédtest. Június 10-ére ünnepélyes fogadalmatételre ké- szülnek, melyet a templomban tar- tanak meg. Az eseményre várják a kalocsai érseket. Nyári tábor is ter- veznek.

3. A Tóth Kálmán Szakközépa- kola "Tóth Kálmán Cserkészcsa- pata" Kovács Attila tanár, segéd- tiszt parancsnoksága alatt, 20 fővel. Tábor terveznek Bulgáriá- ban, a Rila-kolostor közelében.

4. A Jelky András Szakmunká- képző "Jelky András Cserkész-

LENINGRÁDI KONCERT

A Liszt Ferenc Iskolája harminc tagú küldött- sége, növendékei és tanárok utaztak Leningrádba, tíz napos vendégzereplésre. Felvételünkön Pál János karnagy az utolsó simításokat végzi a zene- kari programon. G. S. felvétele

csapata") a nyáron tóráz tervez So- moy és Zala területére.

További csapatok alakulása is folyamatban van. Így Kisszállósn a plébánia hivatal és iskola, Nagybaracsán a plébánia hivatal, Felsőszentivánon a pedagógusok szervezésében. A cserkészruhákat és felszerelési tárgyakat egyelőre csak Budapesten lehet beszerezni. Sok vezetőnek jár már a Cserkész- vezetőik Lapja és a cserkészeknek a Magyar Cserkész havi folyóirat.

E beszámoló után Jávör Ferenc plébános, a csapatfenntartó testület elnöke, egykori cserkészparancs- nok szólt a jelenlévőkhez a keresz- tényi felőléséről a mai megválto- zott viszonyok között. Tanuljuk meg a béke jelentőségét, a vox hu- mana (emberi hang) használatát az ocsmányi beszéddel szemben, mely utóbbi — különösen az ifjuság kö- rében — az utóbbi 40 esztendő alatt mindinkább tért hódított. Beszédét a jelenlévők vastappsal ju- talalmazták. Dr. Hamvas József vá- rosi elnök ezután a Szent György nap jelentőségéről beszélt, majd a

Vezetők Lapjából felolvasta a Cserkész Szövetség felhívását az őregcserkészekhez. Legőreggebb cserkészeink: Thurányi András építész, 84 éves, dr. Surányi Ist- ván ügyvéd, 83 éves. Életük leg- boldogabb idejének a cserkészlet- ben eltöltött időt tartják. Az őregcserkészraj átlagéletkora 65 év körül van.

Minden hónap utolsó keddjén délután 6 órakor rajgyűlés lesz a Szent Antal Plébániáhiavat hitok- tatói termében. A még nem jelent- kezett volt cserkészeket csatlakoz- ni látjuk és várjuk!

Sajnos, híreink közé egy szomo- rú eseményről való megemlékezés is kívánkozik. Szívműtétet követ-ően elhunyt Hamvas István cser- készsparancsnok testvérünk, márci- us 17-én, életének 71. évében. Temetése április 17-én volt a Ró- kus temetőben. A temetés előtti gyászmisén Jávör Ferenc plé- bános, volt cserkészparancsnok társa búcsúztatta, a sírnál pedig e sorok írója.

Dr. Lovas György

Nyári napközi az Ortutayban

Minden tanuló álma, így évvége táján a nyári szünet. De évről-évre gondot jelent a szülőöknek, akik nem tudják elhelyezni a nyári szünetben gyermekeiket.

Az idei tanévben az Ortutay Gyula ÁMK tanintétele úgy döntött, hogy szerny díjért vállallja a nyári szünetben napközti igénylő gyerekek foglalkoztatását. A változatos programok megvalósításához segítségnek lesznek a város legkiválóbb nevelői, akik munkára jellemtezik a nyári szünetben. Az Eötvös József Tanfőlközép Főiskola II. évfolyamos hallgatói segítik majd munkájukat, ők nálunk végzik 2 hetes nyári gyakorlatukat. Hiszünk, hogy igazi otthonra találjanak majd iskolánkban a nyáron is napközti igénylő gyerekek!

Reméljük, igazi pihenést, szórakozást nyújt majd a tábor. A nyári melegben a Sugovicipart elkerített strandrészen lubiccolhatnak a gyermekek. Autóbuszos kirándulást, uszodalató- gatást szervezünk a hűvösebb napokra. Videótermünk legújabb filmjei szórakoztatják őket. Szabad játéka is lehetőséget ad a programunk. Sok-sok játék között válogathatnak a napközisek.

Most azokhoz szólnuk, akik a nyarat az Ortutay ÁMK napközis táborban töltik. Június 11-én indul a tábor, augusztus 30-ig tart, itt az "A" épületünkben, reggel 7.30-tól délután 16 óráig. Július 16-tól augusztus 31-ig a "C" épület ad otthont a napköziseknek, az "A" épület tartarozása miatt. Az étkezés lemondását min-

dig az ügyeletes nevelővel kell közölni.

Befizetés: június 14. /csütörtök/ reggel 7-10-ig, du. 14-17 óráig, július 10. (kedd) reggel 7-10-ig, du. 14-17 óráig, aug. 7. (kedd) reggel 7-10-ig, du. 14-17 óráig.

("A" épület portáján)

Szeretettel várjuk azokat a pájtásokat akik nálunk szeretnék chölnöteni a szünetet!

Az Ortutay Gyula ÁMK vezetése és nevelő- testülete nevében:

Benke Szilvia
igazgatóhelyettes

BAJÁRÓL INDULTAM

Írta: dr. Hajnóczy Gyula egyetemi tanár

Major Máté annak az Építésztörténelmi és Elméleti Intézetnek volt az igazgatója, amelynek én is oktatója lehettem. Mint igazi lokálpatrióta, szerette falubejéni. És voltam, így hát nem egyszer védőszómai alá voltam, amikor valami mást bővegettek, mert hiszen én lélekben "szabadászó" voltam diákkorom óta mindmáig. Principálisom Baja építészeti sorsába szürke eminenciásként szölt bele, sokszor sikertelenül: nagyon nem szerette Szent Antal utcájának arculat-, hangulat-vesztését, a Déri kert megnyírását, a Kis-Pandur kollégiumát, ami beillesztette magát a főcéről nyúló látványba. A városi vezetés hallgatott rá, meg nem is, illendőségéből inkább csak meghallgaták.

Szülővárosomnak meg a Műegyetemnek azonban leit másfajta kapcsolata is. Oktatási dekanhelyettesként sikerült bizonyos reformokat végrehajtani az építészmérnökök hallgatók nyári termelési gyakorlatrendjében. A megtehető technicista jellegű praktikumot "épférszei" színezték fel tettek azáltal, hogy a "Magyar kisvárosok történelmi városrészeinek műemléki felvételezése" programmal kétféles kötelező gyakorlatot iktattunk a tantervbe. Ez amennyit jelentett, hogy délelőtt a hallgatók a műemlékfelmérés csfnját-bínját sajátították el, délután pedig szabadkézi rajzokkal, vázlatokkal örökítették meg a város arculatának jellegzetes vonásait. Az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség anyagi-erkölcsi-szakmai támogatásával, a helyi tanácsok messzemenő segítségével ez a kezdeményezés 1980-ban indult be, és mindmáig élevesen is maradt. Azért lett életképes, mivel mindenki jól járt vele: mi, oktatók, akik pedagógiai célkitűzéseinket valósíthatunk meg általa, az OMF meg a helyiek azért, mert olyan — 1:500 léptékű, ún. vezérszint — dokumentáció birtokába jutottak, szinte gratis, amiért súlyos ezreket kellett volna kifizetni, ha egy "hivatalos" szervet bíznák meg az elkészítésével.

Nos, jómagam, mint bajai — meg mint az üzlet felétesztése és nyílt befutója — azt szerettem volna, hogy a szülővárosommal kezdődjék a vállalkozás. Az OMF azonban elsőként Kalocsát jelölte ki (1980), utána jöhettek csak Baja (1981), majd így folytatódott: Gyula (1982), Zalaegerszeg (1983), Kőszeg (1984), Gyöngyös (1985), Sárospatak (1986), Kapos-

vár (1987), Siklós (1988), Keszthely (1989) és most Szigetvár közevüké (1990).

Baja kulturális életével akkor kerültem ismét kapcsolatba, amikor meghívták a múzeumba, hogy a város múltjának archív fotóóról rendezett kiállítást nyissam meg. Örömmel tettem eleget az invitálásnak. A megnyitón Kincses Ferenc is ott volt, és akkor azt mondta, hogy vegyem át Major Máté szerepét, afféle tanácsadóként.

Az én hibámból, zűrzavaros elfoglaltságaimból adódott, hogy ennek a megítéző felkérésnek nem tehettem eleget. A Triennáléra sem juthattam le — de a műegyetemisták: Vámosy, Meggyesi, Sipos mindig ott voltak —, a Szentháromság tére kiírt pályázaton sem vehettem részt, külföldi megbízatásom miatt. Szegény Major Jenő városostörténész barátommal is lenn jártunk egyszer a városrésztörök tisztes meghívásának engedve — ez a "jelenés" meg visszhangtalan maradt. Így azok a mindmáig eleven költődések, amelyek Bajához fűznek, megmaradtak a nosztalgia álmagat langyosságában, anélkül, hogy valami is tettem volna a gyakorlatilag szülővárosom arculatának formálásában.

Most, hogy "hivatalos" pályám végén így sorsom úgy hozta, hogy reménykedő új világunkban rangosan megemlékezzek arról, amit negyven esztendő szolgálatomban tettem, az első bajai meghívásnak is eleget tettem. Abban a gimnáziumban tarthattam előadást, amelyben "életem legszebb éveit töltöttem". S ahol olyan iniciatívák kaptam, amelyekből végül is valami kikerekedett. Köszönet Bálint László igazgató úrnak, és Abonyi Józsa szívből barátomnak, gimnáziumi osztályfőnöknek, a rámondásért. Nem szalasztatom el az ezt az alkalmat, hogy magáról elvorsórl ne szóljak néhány szót. Hiszen némaságom ellenére, óhatatlanul foglalkoztat a sorsa, az egyszerű jobbátételtől kezdve az egészen fanasztikus ötletekig.

Baja, — színeváltozása ellenére — a lehető legjobb városa maradt urbanisztikailag. Az elmúlt korszak eredményeit józanul kell értékelni: let, ami lett, s mivel az építészet a "továbbépités tudománya" — abból kell kiindulni, ami most van. Bajánál sokkal többet "szenvedet" több magyar város is. Az a történelmi viszony, hogy a letét rendszerben a "Bauber" szerepét betöltő tanszékeknek — ilyen-olyan motívumoktól indíttatva — azt

akarták, hogy városuk különb, vagy legalább olyan legyen, mint a másik. Ezért fölvi versengés neves építészek szerepeltetéséről, alkalmazásáról. Ezzel szinte afféle reneszánsz-kori várúr állírtjevel éltek. Nem ez zavart Baja rekonstrukciójában, hanem az, hogy Kecsémérvazallusi lettünk, akik hajdanán magunk urai voltunk, és az objektumok javát nem törő metszett bajaiak tervezők, hanem idegenek. Azt is elszemlyöködtem láttam néhány éve, hogy a "Baja fürdőváros" nyilvános strandját bizonyos kiskunhalasi téesz — vagy ilyesmi — üzemelteti.

utcaja. Az úttest és a járda kapcsolata nem sikerült, az útpadok elnyúltak, a portálok szegényesek, nem úgy, mint 1935-38-ban, amikor ez volt a város elegáns korzója. Reggelente itt lehet az első kávét meginni, meg bekapni egy falatot a bistróban — ez mind jó, de valahogyan mégsem ideálom abban a formában, ahogy ma üzemel.

Ami persze változatlanul lenyűgöz, az a Szentháromság tére. Közébe, de megismételtem, ilyen nincs több hazánkban, ez valóban olyan, mint egy itáliai piazza. Nincs Jégom részletesen szólni rendezéséről — miért nem pályáztam! — így

Nagy sikerrel szerepelt a Székesfehérvárott megtartott Országos Kamarazene Találkozóan a zeneiskola négy tanulója: Tóth Valéria és Terray Boglárka (hegedű), Péter Szandra (gordonka), Magocsa Judit (zongora). Tanáruk Lovretity Erika. (G.Z. felvétele)

Az amúgyis elszigetelt városunk az öszevont megye mostohája lett. Ezért nem jöttek haza a műegyetem elvégzése után a tehetséges srákok — mint ahogyan a győriek, debreceniek, szegediek megtették —, ha haza is jöttek, hamar távoztak. Bajának évtizedeken át nem volt "benizzult" építész, építészgárdája, így helyi, értő szakmai kontroll sem alakulthat ki. A jelenlegi helyzet azonban már más, minden remény megvan a lehetőségek ügyes és igaz kihasználására.

Befejezésül néhány egészen szubjektív észrevétel teszek, nyilván a teljesség igénye nélkül: Nagyon sok rendezett és tetsző városképi látvány alakult ki (gimnázium előtere, Ferences templom oldala, a Köpködő környéki üzletporticus, s befeljeztetés ellenére: Vadász Gyurka dolgai). A Szentháromság tére (fási) ista szép gondolat, de a parti stíny szöfön túl cikk-cakk járda meg így öszebújó szerelmespár stífkálására sem alkalmas. A "küllerület", pl. az Erzsébet királyné utca Bara félt vezető vonulata rendezetebb, hangulatosabb, mint a belvárosi szakasza. A Geiringer patikától kezdve befelje ez az utca sivar és elhangyolgt, ugyanúgy, mint a "sétáló utca" is. Pedig ez Baja Váci

csupán a Ziech vendéglő házáról szólók. Azért, mert éppen otthonjártam alkalmával hallottam, hogy egy kockemléti lap azt írja, hogy lebontják (megint Kecsémérv). Major Máté annak idején kapacitáltam, hogy szőljön már Kincsesnek: csináltsanak minivell, bajai műegyetemistákkal egy tanulmánytervet erre a helyre, de ő inkább Vadász Gyurkától kért választ. De az egész tére rendezésének problematikája is nyitott maradt, ami érthető, hiszen senki se szeretné elrontani. A Sugoviciára néző terepstrasz: szelének kialakítása is megmozgatja az építészfantáziát. Az északi szárnya kialakult, de a déli, a Parti utca felőli szakasz rendezése csak elkezdődött. Jól tudom, hogy lefelé, a Szeremlei utca irányába, a magas portálak haza felnyitása sok talajmehchanika nehézséget támaszt, de vétek kihasználatlanul hagyni ennek a sávnak természeti-helyzeti szépségét, és szorosan nem bevonni a város belső életébe valami módon. Természetesen eljárat az idő azok felett, akik Baja emlékeiből táplálkoznak. Úgy lenne szép, ha a mostani, a leendő Baja ugyanolyan nimbusz-teremtővé válna, mint ahogyan a régi a mi számunkra volt!

A PÜNKÖSDI LADIKÁZÁS

Míg a karácsonyi-húsvéti szokások esetében a különböző eredetű szokásselemek nagyjából az egyházi ünnepekhez kapcsolódtak, a pünkösdi-májusi szokásoknak az egyházi ünneppel való összefüggése igen laza. Talán a legismertebb, és szözlásban is gyakran emlegetett szokás a pünkösdi királyság, illetve a pünkösdi királyné járás, mely vidékünkben is szokásban volt. Most mégis egy ritka szokásról, a pünkösdi ladikázásról szólnunk.

Irodalma alig van, a néprajztudomány csak 1960-ban ismerte meg Csilléry Klára közleményéből. A visszamemlékezéseket mindeztől egyedülálló emlék, egy díszesen faragott leányvevő hitelesíti, mely Szeremlőről került elő, és a budapesti Néprajzi Múzeumban található.

Az esemény pünkösdi másnapjának délutánján egész Szeremlét megmozgatta. A lányok tempolozás után egy darabig sétálhattak a Sugovica töltesén, azután hazamentek sílőtölteni. A legények ezalatt zöld ágakkal díszítették fel a saját vagy kölcsönkért ladikákat. Mire elkészültek, megérkeztek a lányok is legszebb ruhájukban, kötényűkhöz tűzött cifra zsebkendővel, kezükben összecsavart széles rózsás pántlikákkal. Leülték a töltes padkjára, és várták, hogy a legények hívják őket. Csak az ment, akit névről

szólítottak. Ilyenkor mindjárt a pajtásának is intettek, mert nélküle nem ment volna semmi pénzért a magára valamit is adó lány. A pántlikákat felkötötték a zöld ágakra, virágokat tűzdeltek az ágak mellé. Hamarosan ötven ladik is üszött a vízben. A kisebbekben két-három, a nagy halászladikokban négy-hat pár ül.

A kisebb ladikákat összekapcsolták, hogy a lánypajtások

ezvednek is. Szeremlén ugyanis a fiús szülők már 4-5 éves korában kinézték a jövődéli kislányt, s ettől kezdve időnként megajándékozták. A kicsi édességet kapott, a nagyobb zsebkendő, papucsot, 8-9 éves korában tükörs szívet, a konfirmált lányoknak — 12 évesnek — cifra sűk (szépen faragott mosósűk) járt. De ilyen volt a múlt században a pünkösdi evező is. Lapátján vésett virágok, szív, ha-

öltözni az esti tánchoz.

Századunk elejére a ladikázásról a hangúly egyre inkább a mulatságra toldódott át. A kocsmárosok a Sugovica túlsóoldalán az erdőben majális rendezték, a legények a ladikokba begurítottak egy-egy hordó sört, a tamburás barátok helyett cigányzenészeket fogadtak, a ladikákat sem díszíteték föl már annyira. A két háború között az egész szokás divatját

múlta, még ha egy-egy pároska ladikázott is. Viszont a szomszédos Bálán 1937-ben Gönyei Sándor még leányképezte a májusi kalinkázást, mely hasonló a szeremlői ladikázáshoz, de nem kapcsolódik a pünkösdi ünnepekhez. Végül még egy érdekes adat: az 1849-ben kiadott Kis Képes Naptár májusi fejlécének farszete egy csónakázó társaságot ábrázol. Ez a kép nemcsak a szeremlői visszamemlékezésekkel egyezik meg, de a bítai fénykép részleteivel, sőt a láljal is. Nagyon valószínű, hogy itt örökölték meg az ismeretlen farszede. Ha még azt is számításként vesszük, hogy a szeremlői evező 1877-ben készült, azt kell hinnünk, hogy a múlt század derekán a Sárközben a májusi-pünkösdi ladikázás jelentős esemény lehetett.

Solymos Ede

Világítás. XXXI. Pünkösdi-Hava.

1849-es naptár pünkösdi hava ábrázolása

együtt maradjassanak. Minden csoport egyikezett tamburázni vagy harmonikázni tudó legény is szerzeni, aki hangszerével kísérte a nőtáncokat.

Az idősebb generáció, főleg az asszonyok, a partiór figyelték, melyik legény melyik lányt hívja ladikájába, hisz ez szerelmi vallomásnak számított, bár nem volt kötelező ereje.

Most volt szerepe a már említett

lak, esetleg a lányka nevének kezdőbetűi, és az évszám. Pünkösdi kor a legény kora délután elment a lánéhoz, s elkérte az evezőt, jelezve, hogy hívni fogja. Nagy sértés volt, ha ezután a partion hagyta, ugyanígy, mintha a lány utasította vissza. A kisméretű cifra evező a lányok kezében inkább dísz volt, mint a ladikót hajó eszköz. Naplomentőig tartott a ladikázás, akkor a lányok újra hazamentek át-

láljal is. Nagyon valószínű, hogy itt örökölték meg az ismeretlen farszede. Ha még azt is számításként vesszük, hogy a szeremlői evező 1877-ben készült, azt kell hinnünk, hogy a múlt század derekán a Sárközben a májusi-pünkösdi ladikázás jelentős esemény lehetett.

LUTRA ALBUM

AWWF / World Wildlife Fund / panda macskós emblémájával megjelölt "Lutra album", mindenkori öröme. Az olasz eredetű és jogszólv közreműködéssel ki-

adott albumhoz az állatvilág kedvelői megvehetik sok-sok védett állat képét és beragaszthatják. Így, anyagi helyzetiktől függetlenül előbb-utóbb szép gyűjteményünk lehet a védett állatok képeiből.

A reklámban az áll, hogy Magyarországon elsőször! Ez csak részben igaz! Lapozgatok emlékeim között — ez koromnál fogva is megtehettem —, eszembe jut gyermekkorom hasonló albuma. Sőt, nem is egy! Csak akkor — emlékezetem szerint —, a Szt.István 'kávédobozban találtuk a képe-

ket. Mégpedig az egyik sorozatot a magyar uralkodókról (milyen egyszerű is a történelmen tanfás), a másikban a magyar vagy valamikor magyar várakról. (Talán azért, hogy ne feledkezzünk el azokról, akik a határainkon túl élnek.) Ehhez kaptunk albumot, mint most az állatoké. Akkor is minden kép alá felirat került. Nem hiszem, hogy a kávédobozba rejtett kép szerencsétlenül árukapcsolás lett volna. Igaz, mivel mindkét sorozatot gyűjtöttem, a családunk rá kellett szokni a kávéra. Én pedig alig vártam, hogy elfogjon a kávé, mert az új doboz ismét magában hordozta a gyűjtemény kiegészítésének lehetőségét és reményét. Egy sorba került a kávé megszerzetése az ismeretek terjesztésével, a hazafias neveléssel

és a gyűjtés izgalmaival.

Másban is különbözött. Minden kép szépen színezett és jól kivethető volt. Sajnos, a Lutra album képein nem mindig lehet az állatot kiverni a hasonló színű háttérből. Nem mindig látható teljes pontosággal kicsiség miatt, pedig éppen itt, a természetudományos ismeretek adásánál ennek nagy szerepe lenne.

Ezeken ellenére örömmel üdvözöljük a megjelenést és bízunk benne, hogy más témakörben, magyarok által kitalálva, még sok szép ilyen albumot kapunk és nem kell rá 50 évet várni. Közben ugyanis felnőtt két generáció, mely sok mindenből kimaradt. Eből is!

R.A.

MEGMENEKÜLT A RÉTISAS

Az előző számban említett rétisásfészket tartalmazó erdőrészt, a Kiskunsági Nemzeti Park illetékeseinek tájékoztatása szerint, nem vágják ki!

Köszönetet szeretnénk ezért mondani a Gemenci Állami Erdős Vadgazdaság, a Kiskunsági Nemzeti Park dolgozóit közül azoknak, akik tettek az ügy érdekében.

A Minisztertanács 88/1990. (IV.30) MT ren-

delete alapján, 1990 május 1-jétől végre egyértelmű törvény szabályozza a fokozottan védett madarak fészke körüli erdőgazdálkodási tevékenységet. E szerint: A természetvédelmi hatóság engedélyre szükséges a fészkek, különösen a faállomány letermeléséhez. A faállomány letermelésének megtiltása miatt bekövetkező tényleges kárt — a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium által

kiadott irányelvek alapján számfott összegben — a természetvédelmi hatóság az erdőgazdálkodónak megtéríti.

Az érdeklődők figyelmébe ajánlom, hogy a TV Natura Szerkesztőség Tájékoztató műsorának júniusi adásában a gemenci rétisásokat is érintő riport lesz.

Kalocsa Béla

SEARANG 7.

Éjszaka eltűnnek a fecskéfészkek

Május 24-én délbén úgy harmincöt pár fecske nagy buzgalommal építette fészket a Béke tér sarkán, az IBUSZ iroda kirakatai fölött. Egy lány megkérdezte tőlem, mikor lesznek ezekben kis fecskék. Azt válaszoltam, hogy egy hónapon belül biztosan.

Hát nem lesznek!

Éjszaka, kicsivel éjjel után, már csak harmincöt sáros nyom jelezte a fészkek helyét.

25-én reggel az üres falon néhány fecske épített tovább, nem véve tudomást arról, hogy újra meg újra le fogják verni munkája eredményét.

Tudom, hogy kibic vagyok, nem én mosom a kirakatot, nem én sóprógetem naponta az ürüket a járdán.

De megkérdezem, ez a megoldás?

A szomszédos üzlet — COMPUTER-M — kirakata fölött egy arasznyi széles fémcik látható.

Foltos nádiposzáta

(Acrocephalus schoenobaenus)

Régebben nádíverébnek is hívták. Kicsi, barnás színű madár. Súlyja 10–12 gramm. Márciustól októberig tartózkodik nálunk. Kétféle madár szinte egész Európában, beleértve Skandinávia sarkkörön túli területeit is, ahol néhány éve személyesen is megfigyelhettem őket, a Lyngen-fjord partján. Telelő helyeik a Földközi-tenger környékén kezdődnek, de legnagyobb részük Afrika középig, a Kongó folyó vidékéig repül ősszel. Ezt finn, svéd gyűrűzési adatok bizonyítják. Kizárólag a nádasok lakója. Vonuláskor is csak nagyon ritkán fordul elő más növényzetben. Valószínűleg ez, és

a madár kicsisége az oka annak, hogy az elmúlt évtizedben Magyarországon meggyűrűzött több, mint húsz ezer foltos nádiposzáta közül egy sem került meg a feltételezett telelőhelyen. Nagyon sok értékes információ gyűlt össze viszont az ősszel nálunk átvonuló madarakról, az Ocsán, Pülpöpházán és a Balatonnál működő táborokban, ahol több alkalommal dolgoztak bajai fiatalok is. Eszerint augusztus közepétől jelennek meg Magyarországon a Finnországban, Svédországban, Észországban, Litvániában jelölt foltos nádiposzáta. A jelölés és visszafogás időpontjai alapján naponta leg-

alább száz-százötven kilométert haladnak ilyenkor. A több éven át azonos helyeken végzett befogásokból kiderült, hogy ez a faj katasztrófálisan gyors. Például 1977-ben Pülpöpházán négyezer példányt fogtak és gyűrűztünk meg egy hónap alatt, öt-hat évvel később pedig ennek csak a tizedét.

A megfigyeltetés oka természetesen itt is az ember.

Észak-Európa tavai a savas esők miatt halottá válnak. Ez a kis madár pedig, mint egy műszer, jelzi Európa betegségeit.

Kalocsa Béla

MÉGIS LESZ BAJÁN KÁBELTÉVÉ

IGAZGATÓTANÁCSI ÜLÉS UTÁN

Áldot emléki igazságos Mátyás királyunkról mondja a história, hogy udvari boldogja bebizonyította neki, fogorvosja van a legutóbb a világon. Nos, én úgy tapasztaliam, hogy nem fogdoktor, hanem újságrási szaktanácsadóbból van a legutóbb. A bajai TELECOMPLEX Közzolgalmi Kábel TV Egyesülés igazgatósági ülésén ugyanis a megjelent tagok 66 százaléka, tehát kilencből hatan tartották érdemesnek, hogy a sajtó érdemletlen képviselőit, e sorok íróját kikötassák, miszerint tárgyalásának inkompetencia, hiányos, ugyanakkor túl bő lére eresztett, kicsinyes és egyben mértékellenlenné nagyvonalú volt.

— És egyáltalán ki hívta ide? — kérdezte egyik kedves tanítóm, a míltórl a jövőre fordítva tekintetét. A dorgálás a Bajai Honpolgárnak szól, mert a közelmúltban egészségtelen közölte az előző igaz-

gatósági ülés jegyzőkönyvét. Arra is kaptam megszívlelendő tanácsokat, hogy a jelen ülésről hogyan tájékoztassam az olvasókat.

Most, amidőn már órák óta ülök az frögép előtt, befüzve az íres papírlap, hirtelen megvilágosodott, hogy mit tegyek, hogyan kövessem az egymással ellentmondó instrukciókat. A városi tanács műszaki osztályának vezetője, illetve csoportvezetője, Vértessy László és Rétháti Józsefné vizsgálatot végeztek a kábeltelevízió jelző- és jelentésküldő: "Széleskörű, minden részletre kiterjedő tájékoztatást kell adni."

Emmél maradtam, ez következik!

Személyes felelősség

A tanácsí vizsgálat — meglehetősen szádkörű — dokumentumainak vitájában elsőként Várhalmi Miklós, a Bajai Híradástestnöki

Kisszövetkezett elnöke kért szót. Kifejtette, hogy tulajdonosi érdekességű vezetők kellene egy legalább kft-szintű szervezethez. Ha az ügyvezető valamit elront, lebegjen a feje felett Damoklész kardjaként a személyes felelősség ténye. Veleménye szerint a kábeltelevízió csakis üzleti alapon szabad szervezni. Miután a lakosság előtt az egyesülésnek — az ígéretek sorozatos nem teljesítése miatt — már nincs hitele, célszerű lenne más, esetleg külföldi szervezetek bekapcsolása. Belföldi hitelekkel kezdeni a magas kamattal miatt nem szabad. Az olasz kormány ad hitelt 12 százalékra, melyből 8-at átvállal, így csak 4 százalékol kell megfizetni — mondia, mint egyike annak a nagyon kevés igazgatósági tagnak, aki valóban ért is a kábeltelevízióhoz. (Volt, aki először jelent meg, mint az egyik társulási tagszervezet képviselője helyettesének a megbízottja, így fogalma sem lehetett, hogy miről volt szó.)

Hol van a kutya elásva?

Ez számomra Barna György tanácselnök-helyettes, a kábeltelevízió legnagyobb társulajdonosa, a városi tanács képviselőjének felszólalásából derült ki, miután a pénzügyi vizsgálat jegyzőkönyvét csak az igazgatósági tagok kapták meg. Az egyesülésnek 16,3 millió forint adóssága van, ezért nem engedhetek meg magunknak, hogy külső szervezet bízzanak meg a pénzügyi helyzet átvilágításával, mert az fél millió forintba kerül volna.

Az elnökhelyettes a következőkben intézkedések fogantatását javasolta: hozzanak létre egy felügyelő bizottságot. Határozzák meg az ügyvezető igazgató feladatait, Papp Vilmosnak mentse fel e tisztviselőt és írjanak ki pályázatot. Az új vezetőség készítsen beruházási programot. Ha az előbbieket határozattal válnak, akkor vegyenek fel hitelt a jelenlegi hiány elintézésére.

Az utolsó szó jogán

Nagy András országgyűlési képviselő rövid hozzászólásában kifejtette, hogy a kábeltelevízió ügyét elsősorban nem gazdasági, hanem politikai kérdésemek tekintik.

Papp Vilmosnak sok mondani-valója lett volna az utolsó szó jogán. Sajnos, a határozathozatal előtt csak tíz percet kaphatott, mert az egyik igazgatósági tagnak más elfoglaltsága miatt tövönia kellett, ezért az ülés határozatképte-

lenné vált, le kellett hát gyorsan bonyolítani a szavazást. Felszólalásának rövid summája: a személyi és működési ért bírálatokat, esetenként vádakat nem érzi megalapozottnak. A kábeltelevízió három-négy főállású munkatársának díj-beszédesi feladatokat is végre kell hajtania, ami nagy megterhelést jelentett. Ezt most számítottá gépre tesszik — mondia, majd kérte, hogy az elmúlt ülésen lemondott elnök helyett Várhalmi Miklóst válasszák meg a tisztviselőre.

Döntések a jövőre

Az igazgatósági tagjai végül a következő döntéseket hozták: az ügyvezetői jogkört ideiglenesen a városi tanács osztályvezetője, **Buttner Péter** (pénzügy) gyakorolja. Felügyelő bizottságot hoznak létre, mely állandóan ellenőrzi a vezetőség intézkedéseit. További gazdasági és más jellegű vizsgálatokat végezhetnek, hogy tiszta képet nyerjenek az egyesülés helyzetéről. Az igazgatónács teljes felelősséggel nekikül, hogy a kábeltelevízió ügyét rendbehozza, azaz, az egyesülés által a lakosságnak megígért szolgáltatásokat megfelelőbb teljesíteni lehessen. Ebben számíttanak Papp Vilmos és munkatársai együttműködésére, mint olyan elkötelezett emberekre, akik nagyon sokat fáradoztak a kábeltelevízió megvalósításáért.

Gál Zoltán

RENDBE HOZZÁK A ZSIDÓTEMETŐT

Kevesen tudják, hogy Baja egy érdekes kultúrtörténeti kincsek csodaböve — A Szegedi út melletti régi zsidótemetővel.

A zsidók 1728-ban telepedtek le Baján, hátszéköségük a legnépesebb Bács-Kiskun megye területén. Temetőjük megnyitása az 1800-as évek elejére tehető. A régebbi sírok — igen közel egymáshoz — sorokba rendeződnek, tejetük sűrűn benőtték a fák. Egyszerű, kb. 1 méter magas kő-táblák héber, héber-német és héber-magyar feliratai őrzik a halottak emléket ott, ahol a borostyántól és bozóttól a sírkövek még látni lehet. Az újabb sírok sincsenek jobb állapotban. A küszönőnyektől és a cserjéktől sok helyen csak a 2-3 méter magas feketemárvány obeliszek teteje látható. Az egész temető elhanyagolt, gondozatlan és pusztuló. Nem is csoda, hiszen Baján a hátközöség már csak 12-13 főből áll —ők is idősök —, a 9460 m² területű sírkertet nem képesek rendben tartani.

Felmerülhet a kérdés: — Mi a megoldás a régi zsidótemető értékes síremlékeinek megmentésére? — A választ dr. Szentjóbi-Szabó Tibortól, a bajai Városerődtől és Szépióti Egyesület elnökétől kértem.

— A zsidótemetőt a régi zsidótemető értékes síremlékeinek megmentésére? — A választ dr. Szentjóbi-Szabó Tibortól, a bajai Városerődtől és Szépióti Egyesület elnökétől kértem.

— Az egyesület már felvette a kapcsolatot az izraeli hátközöség két képviselőjével, mivel a temető a közösség tulajdonában van. Megegyezős született arról, hogy két szakközépiskolának is — Berecki Máté Kerületi és a Tóth Kálmán Vízügyi Szakközépiskola — diákjai, két kertész-mérnök szakmai irányításával, az éski lombhullás után társadalmi munkában temetőparkkál alakítsák a sírkertet. Megtízítják a sírköveket a rájuk fondótt borostyántól, az utakat a magasra nőtt gázól.

Nehéz munka lesz, hiszen szigorú vallásitakai szabályokat is szem előtt kell tartani. A zsidótemetőben semmilyen élőlényt — legyen az növény, vagy állat — elpusztítani nem szabad. A felesleges fák a föld felett elvágják (a gyökérük a talajban marad), az itt fészkelő fácnok nyugalmát is csak addig háborgatják, amíg a fűvet lekaszálják.

A legnagyobb vállalkozás még is az évekkel ezelőt vandál módon feltört és tönkretett Fischer mauzóleum felújítása lesz. Az ellopott kovacsoltvas kerítés és a kandelaberek helyére újjak kerülnek. Hosszú évek után rövidesen ismét teljes szépségében látogatható a régi zsidótemető.

"DÉLTEXKER RT" bajai lerakata

saját gk-val rendelkező férfi üzletkötőt keres

méter-lakástextil, konfekció szakmákban.

Jelentkezés:

Baja, Rákóczi 1-3.
Tel.: 79/12-600

BAJAI ARCKÉPCSARNOK

(3.)

IFJ. ÉBER SÁNDOR

Fotó: Gál Zoltán

Az Éber ősök Tolna megyei szőlő- és földművelő gazdák voltak. Az apai nagypapa tanító, az édesapa rajztanár, festőművész, aki 1902-ben vert gyökereket Baján, és elsősorban freskó-festőként ismert. Az édesanya, Bartsch Julianna, a Bajai Tanítóképző Intézet egykori tudosa igazgatójának lánya. A felnevelő hét gyermek közül a családi indítással hatására Anna és Sándor a művészi, tanári pályára lépett.

Ifj. Éber Sándor Baján született, 1909. május 19-én. Középsiskolát a helyi gimnáziumban végezte. Apja műtermében kapta első esztétikai élményeit, itt szerezte meg az alapvető mesterségbeli fogásokat, és Teles Eduz ösztönzésére mintázott is. A Képzőművészeti Főiskolára 1927-1931 között járt, ahol Rudnay Gyula volt a mestere. 1930 óta szerepeltek képei hazai és külföldi kiállításokon. 1931-ben elnyerte a Római Collegium Hungaricum ösztöndíját, majd a bajai gimnázium rajztanára lett. Baján 18 alkalommal volt gyűjteményes kiállítása. Budapesten a Műcsarnokban, a Nemzeti Szalonban, az Ernst Múzeumban, az Új Szalonban, de más városokban, községekben is kiállított. Résztvevője volt 1945 utána a megyei és területi tárlatoknak. Külföldön önálló kiállításra Zomborban volt. Képeit bemutatták Párizsban-Montreauxban, Szimferopolban.

Három fő témája volt: Baja és környékének élete, a Duna vidéke és az arckép. Főleg a Duna-ártás hangulatos megjelenítésére törekedett, a vizek, ártéri erdők, holtágak, szigetek világát festette. Erroll így vall:

"Sietnem kell. Szabályozzák a Dunát. Nem nőnek új kristály-homokú zátonyok, ritkán pihen meg rajtuk a vízmadár. Möröcinda, Csera, Kaposztás, Simonduna mesehangulatú mörvöit felölti az iszap, betelepíti az erdősz... Vízmosta partok rikkában szakadoznak... Sietnem kell! Jég-borotvált erdők, vízmosta gyökerek, korhadt tövök sarjadó új vérs hajtások, kék-fekete vadvizek világa vár, hogy

arcképét megfesse. Érzem ezt olyan izgalmasnak, mint egy önarckép-sorozatot, helytörténeti kutatást vagy a vadak rezervátumi védelmét."

Nem az volt a célja, hogy utánozza a természetet, amely szeszélyes, de tökéletes. Saját belső látomását festette meg a maga képre, látelet helyet élményt adott nyomaszó, lehangoló, serkentő és megnyugató színeivel, fényhatásaival és szerkesztésének harmóniájával. Szélfő szépségű képei megérintenek a természetből táplálkozó emberi humánus szellemével. **Dr. Hortobágyi Tibor** biológus, egyetemi tanár a növények és vizek ihletett festőjének tartotta, és növényt is elnevezett róla. (*Cocconema Éberli nova species.*)

Több műfaj iránt érdeklődött. Erről tanuskodnak olajképei, vízfestményei, faragásai, dombortűsai, mintázásai, sgraffitói. Restaurált freskókat és műemlékeket. Tervezett és készített bútorokat, kovacsoltvas-műveket. Rajzolt karikatúrákat és képes újsáplátó műzeumokról, műemlékekről. Mestere volt az alkalmazott grafikának. Fő kifejezőeszköze a pasztell. "Apámnak gyúrtam színes krétákat gyermekkoromban. Megszerettem. — "Fiám, ez a maga szerszáma, tartson ki mellette" — hallottam húsz éves koromban mesteremről, **Rudnay Gyulától**. Több százados francia pasztellek villogóitlan frissessége erősítette a szerkesztés becsületét bennem. Bátorított **Nagy István** atyai barátsága és példája: merre a pasztellel bízni életművét és, **Répp-Rónai** is. — vallotta a művész erről a rendkívül kényes, általa szeretett festőanyagáról.

Sokat járt külföldön, Angliában, Ausztriában, Bulgáriában, Cseh-Szlovákiában, Egyiptomban, Franciaországban, Görögországban, Jugoszláviában, Németországban, Olaszországban, Romániában, Spanyolországban és Szovjetunióban, de mindig hazavágyott. "Messez csavargásokból hazaérkeztem — érzem —, amikor a gemenci erdők tisztelegnek az út mellett. A zóldár, vagy korhadt lomb fanyar illata fogad, békák kórusa kísér" — írta 1969-ben.

Munkái megtalálhatók közgyűjteményekben, számos képe van hazai és külföldi magángyűjteményekben.

Nagyra értékelhető pedagógiai tevékenysége, hiszen 38 éven át tanított rajzot és művésztörténetet, a leghosszabb ideig a III. Béla Gimnáziumban és a Tanítóképző Intézetben. Kiváló eredményeket ért el a látásutalás fejlesztésében. **Kabdebő Tamás** Az istenek címmel, 1983-ban Rómában megjelent regényében örököti meg egykori tanára régi rajzórának emlékeit.

Ki kell emelni a közművelődési tevékenységét, mert az iskolán kívüli felszólalás érdekében sokat tett. Előadásokat tartott — főleg a szabadművelődés korszakának reneszánsza idején —, ritkaságokat is tartalmazó népművészeti anyagot gyűjtött és rendezett, szervezte és résztvevője volt a városi zenéi életnek, szakkörök, tárlatlátogatásokat vezetett stb. Közművelő tevékenysége — apja hagyományait követve — szoros kapcsolatban volt a város művelődéstörténetével, mílmerre mindig nyit-

va állott az érdeklődők előtt.

Művészi ambícióinak megvalósítása érdekében életét a képzőművészetnek szentelte. Tevékenysége elismeréseként 1953-ban a Közkutatás Kiváló Dolgozója, 1980-ban a Munka Érdemrend ezüst foka, és 1985-ben a Megyei Tanács Művészeti Díját kapta meg.

Váratlan firtora az életének, hogy valóban "sietett". Viszonylag korán, 76 évesen, 1985. július 5-én, dolgozgatézetlen meghalt a szülői házában, amely ma Éber-ház néven kiállítóhely. Itt a művészcsalád tagjainak alkotásai a polgárház hangulatát őrző környezetben tekinthetők meg. Őrzi a ház az általa féltő gondnal rendezett apai hagyatékot, nővéreinek alkotásait és ifj.Éber Sándor lány, bársónyos színt képei.

Abban a szerencsében volt részem, hogy gyermekkorom óta ismertem és — majdnem négy évtizedig — atyai barátként is tiszteltem. Gyakran lehettem vendége a hangulatos, repkényvel befuttatott műtermes háznak, ahol a beszélgetések és közös zenehallgatások nem nélkülöztek a szellemi izgalmat. Kiválón ismert szakmáját, a festészetet, a szobrászatot és a grafika műfaját. Művelt, humanista művész volt, aki az értékek zárvára idején sem változtatta meg emberi és művészi hivatását, és mindig a legmagasabb igények megvalósítására nevelt. Munkássága bizonyította annak, hogy lehet vidéken is teljes alkotói életre törekedni, hűen az emberhez és tájhoz.

Bánáti Tibor

Az Ortutay Gyula Általános

Művelődési Központ

(6500 Baja, Dr. Ortutay u. 14.)

felvételt hirdet

konyha-vezetői

munkakör betöltésére.

Előírt végzettség:

vizsgázott szakács

Bérezés:

a rendelet, illetve megegyezés szerint

Az állás azonnali betöltésű!

Érdeklődni lehet:

személyesen, vagy telefonon (11—188)

Csányi László gazdasági vezetőnél, vagy

Balázs Józsefnél élelmezés-vezetőnél.

Az Ortutay Gyula Általános

Művelődési Központ

pályázatot hirdet

az alábbi tanári, illetve szakoktatói

állásbelyre:

angol — vagy bármely szak,

úszóedző — (pedagógiai képzettséggel)

Bérezés megállapodás szerint.

Az állás elfoglalásának határideje:

1990. augusztus 16.

Érdeklődni az ÁMK igazgatójánál lehet.

Cím: Baja, Ortutay u. 14.

Telefon: (79) 11-177

Kalendárium

JELES NAPOK

Június — Szent Iván hava — Nyárelő hava — Rák hava
2. Erazmus, az esztergályosok védőszentje, a bégöröcskiben szenvedőket segíti.

3. **Pünkösöd vasárnap.** A nyár bevonulásának népi ünnepe, számtalan szokás kapcsolódik hozzá, részben a második naphoz:

4. **Pünkösöd hétfő,** pünkösdi királyné járás, pünkösdi ladikázás, stb.

8. **Medárd.** Ha esik, negyven napig esni fog. A Medárd-napi eső gyenge börtormést ígér. A len, kender, káposzta vetőnapja.

10. **Retkes Margit — Legyes Margit.** Ha esik az eső, alkalmas az idő a téli retek vetésére, de rossz lesz a dió és mogyoró termés. Margit napig nem szabad ablakot nyitni, mert sok lesz a légy, ezért is nevezik Legyes Margitnak is.

11. **Barnabás.** Szénakaszálás napja, de még a retek vetésére is jó.

13. **Pádual Szent Antal.** A bonyevácok különösek tisztelik, napján ajándékokat vittek a ferenecseknek. A "barátok templomának" búcsúja, melyre hajdan még Szabadkáról is eljőttek.

Ezen a napon nem jó sütni, és szénával dolgozni, mert becsap a villám.

Az orbáncot Szent Antal tűzének nevezik, ez a hiedelem Remete Szent Antaltól származik. A bajbajutottak a legkülönbözőbb dolgokban kérik Szent Antal segítségét.

15. **Vid, Vítus.** Rendszerint zivatáros idő hoz fordulatot az idő-

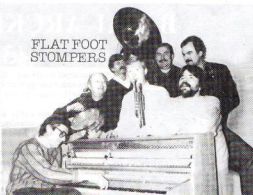
járásba. A jó rosszra, a rossz idő jóra fordul.

17. **Úrnapja.** Nagyszabású templomi körmenet, négy kis kápolna, a falu négy égtájának megfelelően. A nemzetiségi falvakban megosztva közöttük. Az Adrián-szélesség elé szórt virágszirmokból visznek baba, betegség esetén használják.

24. **Keresztelő Szent János — Szent Iván.** Nyári napforduló, ezért különösen jeles nap. A bajai bonyevác lányok Szent Iván virágjából koszorút fontak a fejükre, a tehének szarvát felvirágozták, úgy hajtották a legelőre. A koszorút a tüzérgáz után a ház elejére akasztották, hogy le ne égjen, a bajai lányok a tetőre dobák. Akiké lecsúszott, az nem lett szerencsés. Az utcasarkokon tüzet gyújtottak, s átugrálták. Legény a választottjával, kezenfogva, a lányok a barátinóknak — komának — választott lányal. Előbb egy almába haraptak mindkettlen, aztán ugrottak, így lettek "komák".

29. **Péter és Pál.** E napon megszokta a búza gyökere, már csak érik, de nem fejlődik tovább. Az aratás kezdetének tartották. A halászkok ünnepe is. Ekkor tartották a halászmisét, a céhgyűlést, tisztségválasztást, szabadlításokat, körmenetet a céhjelvénnyel, az Aranypontyal, és este mulatságot. E napon a legfeltehetőbb a fapecer, ekkor verik le a pálinkának.

S.E.

Waiblingeni dixieland együttes koncertje

A testvérvárosi kapcsolatok kulturális rendezvényeinek sorában új-donságot jelent, hogy a klasszikus komolyzene mellett immár újdor kap a klasszikus dzsessz-muzsika is. Németország testvérvárosunk európai hírd dixieland együttese, a FLAT FOOT STOMPERS június 21-én este 20 órakor ad koncertet a kis szerb templomban. (Bár sokféle műfajnak adott már otthont ez a sajátos hangulati koncertterem, de dixieland muzsika most szólal meg benne először.)

A waiblingeni "lapostalpiúk" 1973 óta játszanak együtt és az 1920-as és 30-as évek chicagói stílusát ápolják. Rendszeresen fellépnek a különböző európai és amerikai tradicionális dzsessz fesztiválokon. Eddig három nagylemezük jelent meg, világhírd szólították közreműködésével ("Wild" Bill Davidson, Trummy Young, stb.). A bajai koncertre is két amerikai vendégzenészellek érkeznek. Az egyik Tom Saunders Detroitból, aki a műfa jelenleg legjobbnak tartott trombitás, a másik pedig Bob Hirsch California legismertebb zongoristája. A zemekari fellállás érdekesége, hogy a ritmus szekciójában nem bőgőt, vagy basszusgitárt szerepeltetnek, hanem a napjainkban jóval ritkábban hallható tubást (souseaphon).

(Jegyek a helyszínen válthatók.)

S.A.

A TELECOMPLEX Kábel TV Egyesülés Igazgató Tanácsa

(6500 Baja, Tóth K.u.19.)
3 évi határozott időre

pályázatot hirdet

az egyesülés ügyvezető igazgatói munkakörének betöltésére.

Feladata:

Baja város Kábel TV beruházásának menedzselése, különös figyelemmel a lakossági kapcsolatokra és a lakossági szolgáltatásra.

Pályázati feltételek:

felsőfokú iskolai végzettség. A pályázat elbírálása során előnyben részesül a nyelvtudással felsőorban német/ rendelkező személy.

Az állás elfoglalásának határideje:

a pályázat elbírálását követően 1990. augusztus 1.

Bérezés:

az érvényben lévő jogszabályoknak megfelelően, megegyezéssel.

A benyújtandó pályázat tartalmazzon:

— szakmai önéletrajzot

— a végzettségről szóló okmányt

— vezetői, és a bérezéssel kapcsolatos elképzelést

— erkölcsi bizonyítványt /30 napnál nem régebbit/

A pályázatokat 1990. június hó 30. napjéig bezárólag kell benyújtani a Bajai Városi Tanács VB Személyzeti Osztályán

/Méder Attiláné/. Postacím: 6501 Baja, Béke tér 1.

Telefon: 06-79/12-577

A pályázattal kapcsolatban az egyesülés eddigi tevékenységéről a helyszínen, illetve a Baja Városi Tanács VB Személyzeti Osztályának vezetőjénél lehet érdeklődni.

ÉLETFORM TÁBOR

Július 12-19. Kárász

A Bajai Természetgyógyász Egyesület és az Ortutay Gyula Általános Művelődési Központ életmód-reform tábort hirdet.

A tábor célja: olyan élmények, ismeretek nyújtása a természetgyógyászat, reformtáplálkozás, egészségmegőrzés, mozgáskultúra témakörökben, amelyek hozzásegítik az érdeklődőket az egészséges életmód kialakításához.

Táborvezető: Zoltai Miklós jogaterapeuta

Szállás: 20 ágyas hálóban

Részvételi díj: TGYE tagoknak, és az "Életmód" osztályba járó

gyerekek családjának:

Felnőtt: 2 000 Ft/fő

Gyerekek: 1 200 Ft/fő

Kivételülöknek: 2 600 Ft/fő (felnőtt)

Gyerekek: 1 800 Ft/fő

Utazás: különbusszal

Jelenkezési határidő: június 15.

Jelenkezés a következő címen: Természetgyógyász Egyesület

Pf.: 329

A jelentkezőknek részletes tájékoztatót küldünk.

VILÁGHÍRŰ FESTŐ BAJÁN

Prokop Péter 60. születésnapját ajándékozta az elmúlt évben a belvárosi plébániának, és ezzel jó lehetőséget biztosított egy állandó kiállításhoz. Ennek a válogatott, a művészetének szinte minden korszakára keresztmetszetszerűen kiterjedő képgyűjteménynek a városi, nyilvános bemutatására a Türr István Múzeum földszinti kiállítótermében kerül sor. A kiállítást Tóth Sándor újságíró, országgyűlési képviselő, az Új Ember olvasó-szerkesztője nyitja meg, — a művész jelenlétében —, június 29-én du. 4 órakor. Ez lesz egyben Prokop Péter negyedik bajai kiállítása az elmúlt évtizedben, a két Ortutay Általános Művelődési Központbeli és a Vízügyi Labor Galériabeli bemutatkozás után.

Az évtizedek óta Olaszországban élő művésznek nem ez az első ajándéka szülőföldjének: eddig több, mint 4000 képet küldött Magyarországra, amelyek közül mintegy 700-at őriz a Budapesti Művészetharátok Egyesülete, és 350 került az esztergomi Keresztény Múzeumba. Két állandó kiállításával (Érseki Palota és Katona István ház) büszkélkedhet a szülővárosa, Kalocsa. Szépgyűjteményvel rendelkezik a szegedi Püspöki Szeminárium és a Veszprémi Egyházmegyei Múzeum is. Találkozhattunk azonban képeivel Balaton melletti templomokban építványok, mint a távolabbi Nyírségben. De

eljutottak képei a világ minden részébe, és freskófestészetében is gyönyörködhetünk éppúgy itt a "szomszédokban", Sükösdön, vagy éppen a tengerentúli South Bend-ben (USA).

Mindéz természetesen csak néhány kiragadott példa egy rendkívüli, már-már pazarlóan gazdag életműből, hiszen az alkotócskó sorát még hosszan lehetne folytatni. Miként hosszú volt az a sajátos emberi és művészi út is, amit Prokop Péter megtett Kalocsától Rómáig. A kezdő évek visszafogott színvonalú, inkább természetű, realista ábrázolásomódjától az absztrakt formákig bekalandozott út, s a kettő között a lényeg: a senki máséval össze nem téveszthető prokopi látásmód. A színekben és formákban tobzódó életmű, a robanásig telítettség lélek varázslatos megnyilatkozása.

Neve mellé leggyakrabban a "pap-festő" jelzőt tették, mely újabban már "festő-fő pap-művész" bővült, hiszen több kötetnyi írásműve (esszék, filozófialgások, jellemrajzok, gúnyos csipkelődések, interjúk, megnyitói beszédek, néha csak egy-két mondatos gondolatok, gondolatfűzések gyűjteményei ezek) is napvilágot látott az utóbbi években — szép és tömör magyarsággal. Vele kapcsolatban én mégis legszívesebben a "példamutató" jelzőt használnám, mert egész életét áthatja a jónak,

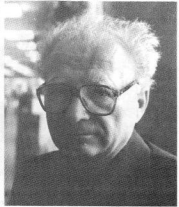

Foto: Gyulavári József

az igaznak és a szépnek a szolgálata, úgy, hogy mindvégig megmaradt érzékeny, emberszerető művésznek.

Schmidt Antal

TEXTILVÁRÁZSLAT

Felsőszenterzsebti idvörlet (gobelin)

Pérel Zsuzsa kiállítása elől.

Új élményforrást jelenthet sokunk számára Pérel Zsuzsa textilművész bajai kiállítása. Annál is inkább, mert nagyon ritkán kerül sor textilművészek önálló tárlatára városunkban. A 60-as évek legvégén szinte varázstűzserűen újult meg a magyar textilművészet és éppen egy ilyen kísérletező szellemű időszakban indult Pérel Zsuzsa művészi pályája, jó 15 évvel ezelőtt. Értő kritikusa, Frank János így ír róla: "Pérel Zsuzsa elsősorban gobelinművész, öntudatos gobelinés, a szövés mestere és szerelmese." "...talajdonképpen festő: figurális, letró művészek, csak éppen nem olajjal, hanem fonállal, szövészekkel fest".

Mindent tud, ami eddig volt, de

már indulásától kezdve jellemző műfaj kereteit fesztűző kísérletező kedv és nyitott szemlélisége. Érzelmi és szellemi kalandozásai a gobelinnél eddig soha nem látott megoldásokat eredményeztek. Mint amilyenről például az unikumszámba menő kétdarabos páros portré, az "Annézia" klasszikus szövésű és szabadonlebegő vetülékszűrés alakformálása, amely alkotás csak körüljárva, térben érzékelhető és értelmezhető. De ide sorolhatók a kezdeti időszak bravúrosan megszűnt, madártollas textilmontázsai és a kellő iróniával, szinte szőrszertin értelmezett és varrógépkel kivitelezett, vastag vastag párnaszerű keretbe foglalt textilrajzi, textilgrafikai. Továbbá azok az alkotások, amelyeknél az

ember különböző használati tárgyait vonja be a műalkotás folyamatába és emelkednek ezáltal új dimenzióba. Mindjárt itt van a "Falisző" esete, amelynél egy felvidéki kastélyból származó, kidobott kertészék szolgált a műalkotás, az egyébként hagyományos szövésű újraformázott kárpit keretűl.

A szövött kárpit és "szükség" kapcsolata természetesen nem újkéltel, de új a nézőpont, amit nagyon frappánsan fejez ki a cím, ez a sosem hallott, de jogosan használt új összetett szavunk, hiszen már létezik a tárgy is, amit kifejez. Egészen más a használati tárgy és a szövött kárpit viszonya Pérel Zsuzsa legújabb alkotásain: az "1989. Karácsony" című köztulajdoni és környezetvédelmi témájú, eddig még be sem mutatott közgyűjteményes gobelinnél. Talán éppen ezeken az alkotásoknál távolodott el legmesszebbre a hagyományos megoldásoktól: a karácsonyi ikonnál az ember, vagy a lélek megőrző tárgyak (töltényhüvely, puskaigolyó, telefonhallgató-palloska, pénzdarabok, 56-os kulcs), a környezetvédelmi gobelinnél pedig a természetet pusztító silány műanyagtermékek gobelinbeépítésével. A karácsonyi ikon évszámra, gyászkarácsony madonájára, a felületre applikált függelékkel félremagyarázhatatlanul jel-

zik, hogy ez az alkotás akkor fogalmazódott meg, amikor a csillag-szóró fényt elhomályosította a TV képernyője — az első "egyesedásban" közvetített háborúval a közelünkben.

Csak reméljük, hogy segíti Pérel Zsuzsa ember és természetcentrikus művészetét eszméinket. Hiszen ő tiszteli és szereti az embert, alig van alak nélküli kárpitja. Különösen vonzzák a régi fényképekről szemünkbe néző tisztakénti emberek, de nem tud szimpatizálni napjaink őrseketintű és vacak megjelenésű fazonjaival (Ikon XX. Század vége — "a semmi ikonja", lakók névjegyeké).

Pérel Zsuzsa szentendrei gyűjteményes kiállítása az idei Tavasi Fesztivál kiemelkedő eseménye volt. Ennek az anyagnak jelentős része kerül most Baján is kiállításra. A kiállítást Lóska Lajos művészettörténész nyitja meg a művész-nő jelenlétében 1990. június 14-én délután 5 órakor a József Attila Művelődési Központ kiállítótermében. (Vörösmarty út 5.) A megnyitói ünnepségen közreműködik Tolesvay László zeneszerző, előadóművész.

Kedves bajaiak! Ismerjék meg Pérel Zsuzsa művészetét!

S. A.

JÁNOSKA ÚSZTATÁS

Ötven év után ismét felidéztek a régi népszokás a Jánoska úsztatás, vagy ahogyan szintén nevezték a Szent János eresztés. Ez szerint minden május 15-én este kibozták a szentjános kápolnából Nepomuki Szent Jánosnak a vízenjárók védőszentjének szobrát, és felvirágozt a dereglén zeneszó mellett a város alá ezeket vele. Az idén Hegedűs Gyula plébános adta **Barna György** tanácselnök-helyettesnek a szobrot. (Fősz Ernő)

Szabó Ferenc felvételén az ünnepi menet látható.

KERTI MUNKÁK

Zöldsegtermesztés:

— A retek-, káposzta- és hagymagyártás ellen még védekezni kell folyamatosan.

— Palánták kiültetése előtt utolsó védelem a lombot károsító gombakártevők, levéltetű és a levéltetű által terjesztett víruskártevők ellen.

Gyümölcstermesztés:

A lombot károsító gombabetegségek, így a csonthéjasok levéltetűbetegsége, a gnomónia, almánál a varasodás (Fusiklídium), a lisztharmat és a lombot károsító szövő- és rágó kártevők elleni folyamatos védekezés (levéltetű, atka, almalonca, almamoly, stb).

Szőlő:

A szőlő peronoszpóra elsődleges, majd a későbbi fertőzések megelőzését és a lisztharmat elleni védekezést kell az atkák elleni védekezéssel kombináltan megoldani — folyamatosan. A virágzáskor a szűrkórohadás ellen is alkalmas készítményeket kell permetezni.

Időszéri kerti munkáink:

Növényápolás: valamennyi termesztő berendezésbe, vagy szabadföldbe kiültetett növénynek az aktuális gyommentesítési, talajjalapítási, öntözési munkát optimális időben igazgatóknak elvégezni.

Termesztő berendezéseknél különös gondot fordítsunk a szellőztetésre, mert a korán beköszönött nyári forróság súlyos károkat

okozhat (az erős felmelegedés miatt).

Szabadföldi termesztés:

A dinnye kiültetése a fagyoszenetek elmúltával azonnal elvégzendő feladat. (Ugyamint, mint az összes szabadföldi termesztést palánta.)

Vethetünk még babot, uborkát és céklát.

Gyümölcstermesztés:

A fiatal telepítéseknek rendszeresen, két hetenként (3 alkalommal legalább) végezzük el a hajtás-átvitelát, törzstisztítást és tórsarjazást. Gondoskodjunk a szükséges növényvédelemről, öntözésről és gyomtalanságról.

Szőlőtermesztés:

Igen sürgős feladat a törzstisztítás, hajtás-átvitelát és a kötözés rendszeres és folyamatos végzése. A gyommentesítés és az okszerű növényvédelem szintén meghatározó jelentőségű.

Zimányi Zoltán

*Ismét megnyílt
a Sugovica parton*

LÁNGOS és HALSÜTŐ
Várjuk kedves vendégeinket!

ÚJ KÖNYVEK

Merk Zsuzsa szerkesztői munkája nyomán a minap elkészült az 1974-ben újjárendelt **Bajai dolgozatok** c. kiadványsorozat 6. önálló tanulmánykötete, "Emlékkönyv a bajai múzeum 50 éves évfordulójára (1937—1987)" címen, valóban emlékeztet és összegyűjti a múzeum működésének első felévszázados történetét. A kötet anyagát tejes egészében az 1987. évi emléküléshez kapcsolódó szimpózium előadásai teszik ki.

Újszerűsége vall, hogy bármiféle reprezentatív típusú előző nélkül rögtön a téma közepén találjuk magunkat Merk Zsuzsa tanulmányával, aki a múzeum ötven évéről írva a gyűjtemény alakulását a múlt századi középiskolai gyűjtésektől követi nyomon, Déri Frigyes megírtul felajánlásán keresztül az 1937-es múzeumlapítással. Ettől kezdve az érdelem részben az első húsz esztendőig igen alaposan mutatja be, az 1958-tól terjedő második szakasz azonban még a későbbiekben bővebb kifejtést érdemel. Ezen érdekes és egyben érdekes a tanulmányokhoz kapcsolódó két melléklet, amelyek egyike a múzeum tudományos munkatársainak neveit és működési idejüket közli a kezdettől, a második számú pedig az 1987-es évig rendezett állandó- és időszakos kiállítások jegyzékét.

A következő tanulmányokban **Kőhegyi Mihály** a múzeum szerepét taglalja Észak-Bácska régészeti kutatásában, kiemelve a madarasi ásatások eredményeit, valamint hangsúlyosan felvetve az ezek nyomán felmerült kérdéseket.

Szujka Emese a múzeum néprajzi gyűjteményével ismert meg, azok lelőhely, nemzetiség,

tárgykör és a gyűjtők szerinti bontásában.

Sztrínkö István Bellosics Bálint egykori tanfőképezési tanár, néprajzi gyűjtő és publicista munkásságának Baja és Baja környéki néprajzi vonatkozásairól ír. **Bárh János** Baja és Szeremle határterület 1726. évi délszél tanúvalatási jegyzékönyve alapján a város XVII-XVIII. századi népességét közelíti meg, míg **Kriston Vizi József** a Kecskeméti Játékmúzeum igazgatója az egykor oly híres Farkas-babák készítőinek családjával ismert meg "Adatok a bajai játékkészítő műhelyek működéséhez" c. tanulmányában.

A kötetet végül két művészettörténeti tanulmány zárja: **Bánszky Pál**, a múzeum Nagy István képgyűjteménye kapcsán ír a festő bajai vonatkozásairól, és közli a gyűjtemény darabjainak katalógusát is.

Simon Magdolna pedig a szádelő helyi építészeti emlékeket tanulmányozva a Vöröskereszt téri óvoda—iskola épületgyűjtéséről, a Tóth Kálmán téri Iparbankról, a gyermekkorház előjáról, a szanatóriumról, a Rosenfeld áruházzal, a Vojnich-kúriáról, a Geinger gyógyszertárról ír, mint építészeti értékekről.

A könyv egészéről elmondható, hogy — bár a benne lévő tanulmányok tudományosan igényvel születtek — legfőbb értéke a közérthetőség, valamint, hogy a jóvolytörténeti kutatói kultúrtörténeti vonatkozásokban nem nélkülözhetik a kiadványt. De használni fogathatja minden, a város múltja iránt érdeklődő olvasó.

— 1 —

Hámori Zoltán:**Ünneplős gereblye**

Kétféle ember van: az egyik szíven — jönnek bár egymásra sötét fellegek — örök derű honol, a humorérzékét nem kell neki a szomszédba menni, szerettel simogatja meg a jászti kisgyermek baki fejét, s ha úgy adódik, a vakokat átvezeti az utcán. Nos, ha Ön e csoportba tartozik, ezt a könyvet feltétlenül vegye meg, hisz Önnek fródot.

Miután a Kedves Olvasó bizonytalnabb, s nem a másik, ezzel ellentétben emberszoportba tartozik, hadd ajánljam jószívvel figyelmébe **Hámori Zoltán**nak, a Petri Népe olvasószervezőjének írásából készült válogatást. Külön értékének tekintem, hogy a szerző már

akkor tartotta görbe tükröt a társadalom elé, amikor ehhez nem csekély bátorság kellett. Túlás nélkül állíthatom, hogy **Hámori Zoltán** karcolatai valóságos kis remekművek: nevetésre és egyben gondolkodásra csábítanak. Talán, ha olyan bölcsességgel szemlélnek a világot, mint **Hámori Zoltán** teszi, javítanánk valamit rajta.

A könyvecské, 58 Ft-os szerény áron az **Ady Endre Városi Könyvtárban**, a művelődési házban lévő könyvtárban, Makó Józsefnél, továbbá a Szabad- és Jászkeresztúrságban, s végül az **Ortutay ÁMK**-ban kapható.

— tán —

VITATKOZZUNK!

Évek óta figyelem a természetvédők, horgászok elkeseredett és egyre indulatosabb vitáját az Erdő- és Vadgazdasággal, a Nemzeti Parkkal.

Egyre inkább az az érzésem, hogy nem egy nyelven folyik a vita, vagy talán nem is akarják megérteni egymást. Mindenki mondja a maga vélt, vagy valós igazát, de egy pillanatra sem gondolkodik el a másik fél álláspontján, nem hajlandó kompromisszumra, sem nézetei átértékelésére.

A horgászok vitájában alapvetően meghatározónak kellene lenni a még jelenleg is érvényben lévő halászati törvénynek. Horgászni ugyanis csak ott lehet, ahol erre a magyar államtól jogot kértek és kaptak. A veránkai Dunaág vízhasznosítási joga a bajai HTSz-é, amíg a jog meg nem változik, vagy a határozatra jogosulttal megegyezés nem jön létre, horgászni nem szabad. Akkor pedig igaz az is, hogy nincs kinek — a halászatra jogosulton kívül — megengedni a közlekedést. Tehát minek erről vitatkozni?

A nemzeti parkok létesítését, működtetését — törvényeinkkel együtt — nemzetközi normatívák szabályozzák. Kiváltságok kialakítására, megvédésére, fenntartására védett terület nem alakítható ki. A feltételrendszerek nem teszik lehetővé.

Az erdészek munkájának eredménye, hogy ma is és a jövőben is lesz mit védeni. Vannak és lesznek védhető madaraink, állataink, növényeink, erdő- és növénytakaróink. Nem jellemző ránk a munkánk mutogatása, eredményeink széküretölése, a ma divatos magamutogatás. Ettől még továbbra is igaz az ősi mondásunk: a mában dolgozunk, de az unokáinknak. Amíg ezt nem felejtjük el, fog rézkeresni erdeink felett, állvizeink partján a feketególya is.

Az itt dolgozók (erdészek) mindig is hagytak vissza a vágásokban fákat. Ezek a megmaradt egyedek helyet adtak a madaraknak (élővilágnak) fennmaradásukhoz, még

akkor is, ha kiszáradtak. Az odulakó madaraknak, állatoknak az életfeltételeit teremtettük meg és tartottuk fenn folyamatosan ezzel.

Egy-egy ilyen fa értéke 100 ezer Ft-os nagyságrendű is lehet, mégsem vágtuk ki, mert tudtuk, hogy az erdő madár és vad nélkül, a vad és madár erdő nélkül nem élhet meg.

Erdészgenerációk óta folyik itt ez az aktív természetvédelem.

A ma természetvédője, ha eljut addig, hogy ne csak tiltson, hanem tegyen is valamit a fennmaradásért, akkor közös nyelven beszélünk. Tudunk tehát tárgyalni.

Ma a természetvédelemben meghatározó feltétel a pénz. Minél aktívabb, hatékonyabb a védelem, annál több pénz kell hozzá.

Az erdészeti dolgozók munkájának eredménye a meglévő erdőállomány.

Az erdők, amelyeket apáink, dédapáink (de erdészek) hoztak létre — és azok is, amelyeket mi újíttunk fel unokáinknak — ezek azok, amelyeket védenek tőlünk, a mi számunkra. Szóval az erdészmenjen el cipésznek, mert az erdőhöz nem ért, a szuster majd csinál helyette erdőt. Ő ugyanis ehhez ért!

Az erdészek soha sem zárkóztak el a társadalom jogos igényeinek kielégítésétől. Ha szántóföld kellett, lett, ha fűteni kellett, mert fázott az ország (emlékezzünk rá, nem is olyan régen!) megmozdult a gazdaság és termeltünk tüzfát — jobb meggyőződésünk ellenére is — vita nélkül. Ha már nem kellett a szántóföld, beerdősítettük.

A város kirándulni akart, nosza, teremtettünk kiránduló-erdőket. Berendeztük, fenntartottuk és fenntartjuk azokat — nem állami dotációból! — minden térítés nélkül, a gazdaság (és dolgozói) eredménye rovására is, pusztán, mert igény volt rá.

Sajnos ez az igény ténylegesen csak a berendezések összetörésére, eltűzésére jelentkezett és nem a parkok kultúrált látogatására, felüdülésre.

Soha nem zárkóztunk el a látoga-

tók fogadásától, a kirándulni vágyók igényétől. Szervezett formában ezt mindig is meg lehetett tenni.

Vajon milyen igényei lehetnek annak, aki kiviszi az erdőre a szemétét szétszórni, aki kijár fát lopni, vagy netán annak, aki pusztán azért, mert ő "pihenni" vágyik, kiharít magának minden engedély, térítés nélkül néhány tíz, vagy száz négyzetméternyi területet az erdőből, hogy ott magának "hétvégi házat" építsen? Vajon a gazdaság védi a természetet, vagy az illegálisan honfoglaló "bajai honpolgár"?

Valóságos üdülőfaluk nőnek ki minden törvény ellenére a Duna partján, rombolva, pusztítva ezzel a környezetet, ugyanazt, amit a honfoglaló tőlünk számon kér! Téglá-, beton-, szemétdzsungellé változtatja erdeinket, elveszi a természetben felülmúlni vágyók elől a lehetőséget.

Vajon törvényeink csak az erdőgazdaságra, vagy mindenkire vonatkoznak? Itt, úgy látszik, nem kell védeni a környezetet.

Eszébe jutott-e már a "bajai honpolgár"-nak, hogy a szennyvíze hova folyik? Tisztítják-e azt? Holnap lesz-e mit innia? Lesz-e hol strandolnia?

Erdőtörvényünk egyértelműen rendelkezik az erdei melléktermékek gyűjtéséről. Nevezetesen: annak és csak annak van joga például agancsot gyűjteni, akinek ezt a területén a vadászatra jogosult megengedte. Volt-e, kért-e ilyen engedélyt valaki is?

Gondolt-e már a "bajai honpolgár" arra, hogy amikor az erdő minden négyzetméterét bejárja agancs, csiga, stb. gyűjtése címén, megélhet ott bármi is? Talál-e nyugalmat ott a vad, vagy a védeni kívánt madár?

Mit érez, vagy érezhet a szarvas akkor, amikor autóval hajkurászszák oda-vissza az erdők között (mert már az erdőből is kiűzték), hogy elestében letörjön az agancsa?

Csigát, gombát, virágot, stb. az erdő kezelőjének engedélye nél-

kül, az erdő területén gyűjteni törvénybe ütköző cselekedet. Kért-e valaki engedélyt?

Ez annál inkább érdekes, mert maholnap már nem lesz mit gyűjteni, mivel minden korlát és fék nélkül egyéni nyereségszerzés miatt rabolják ki értékeinket.

A szabad rablás idején nem jut eszébe senkinek a természetet védeni, de az sem, hogy ott miért van még mit gyűjteni!

Erdeinkben a gazdálkodást üzemterveink, erdőterveink szabályozzák. Az erdőtervek készítésének irányelveit erdőtervényünk, országos érvényű előírások határozzák meg. Ettől eltérni nem lehet. A tervek előírásait és végrehajtását felügyeleti hatóságunk tételesen és rendszeresen ellenőrzi, az eltéréseket következetesen szankcionálja.

Ha úgy ítéli meg a közvélemény, hogy ez a gazdálkodás rossz, akkor miért nem az irányelveket akarja megváltoztatni, és miért a gazdálkodó eredménye (az ott dolgozók fizetése) rovására akar változtatni? Egyáltalán: készült-e már felmérés arról, hogy mi a rossz és miért? Meg lehet-e ítélni egy gazdálkodást tények, számok ismerete nélkül?

Gazdaságunk úgy dolgozik, ahogyan az erdő elsődleges funkciója alapján a törvényeink meghatározzák.

Amennyiben az erdeink elsődleges rendeltetése a jóléti gazdálkodás lesz, akkor ennek megfelelően fogunk dolgozni. Ez nem rajtunk múlik.

Csak hogy gondolkodni kell azon is, hogy ki tudja ezt megfizetni!

Ez esetben ugyanis csökkenni fog a kitermelt fatömeg. A kieső faanyagot az országnak valahol meg kell venni. Ezenkívül utakat, parkolókat, berendezéseket kell létesíteni, takarítani kell. Mindez pénzbe, nagyon sok pénzbe fog kerülni. Megfizeti-e, meg tudja-e fizetni ezt az ország lakossága?

Szabados Sándor

Megjegyzés egy interjúhoz

A Bajai Honpolgár I. évfolyam 4. számában a "Zöld utat a zöldeknek" c. cikkben az újságíró kérdésére: " — Az ivóvíz megfelel-e a követelményeknek?" Ifj. Bartos Nándor nyilatkozata szerint: " — Nem! A városban a legtöbb ember nem tudja, hogy ez a víz is nitrátos. Mi is csak úgy szereztünk erről tudomást, hogy a KÖJÁL-tól kiszivárgott a hír."

Fentiekkel kapcsolatban a következő a megjegyzésünk:

— A Baja Városi KÖJÁL rendszeresen végz ivóvíz vizsgálatokat, (negyedévente, szükség esetén gyakrabban is), melynek eredményéről az üzemeltetőt minden esetben értesíti.

— A vizsgálatok eredményének úgynevezett "kiszivárgtatására" tehát nincs szükség, hiszen ezekről az eredményekről bármikor tájékoztatást kaphatnak.

— A Városi Vízmű által szolgáltatott ivóvíz

a jelenleg érvényben lévő szabványokban előírtaknak megfelel, tehát nitrát-tartalma is a határérték alatt van.

Kérjük ifj. Bartos Nándor urat, hogy a jövőben interjúadás előtt — téves adatok közlésének elkerülése végett — információit az érintett szervektől szerezze be. Az adatokat az érdeklődők rendelkezésére bocsátjuk.

VÁROSI KÖJÁL, BAJA

ITT A KECSKEMÉTI SZÍNHÁZ

Június elején kezdi meg vendéglátását a Kecskeméti Katona József Színház. Midőn üdvözöljük a nyári színházban, az alábbi visszaemlékezéssel adózunk azoknak az elfejtett művészeknek, akik sok nélkülözés között szórakoztatták nagyapánkat, terjesztették a magyar szót, megismertették az irodalom kincsét.

Az idén "Az ember tragédiája" nyitja a műsort. Első alkalommal 99 évvel ezelőtt 1981-ben hangzottak fel az Úr szavai bajai színpadon. Színházis és azonban már több mint kétszáz éve van városunkban.

1785-től tudunk német társulatok vendégzerepléséről. A mai művelődési központ helyén állott az **Oroszlán vendéglő**, annak nagyszobájában állt a színpad. Magyar színészek 1824-ben léptek fel először. A Bach-korszakban újra csak németek kaptak lehetőséget. 1896-tól viszont már rendszeresen jöttek társulatok Szegedről, Debrecenből, Erdélyből.

A "Nemzeti Színház" otthona a Bárány vendéglő volt (a mai Liszt Ferenc Zenekola és a Tánccsarnok utcában). 1879-ben **Aradi Gerő** színházgató nyári színikört

(Aréna) építetett a **Boschán-féle** kertben, de Jókai Hős Pálffy című drámáját már a "helyben építendő állandó színház javára" adták elő. A Színház a Tanfőközp. mellett üres telken állt, deszkáépület volt, melyet tűzvészelyes volta miatt 1916-ban lebontották.

Az 1880-as évek színpajzsaól és az egykori kritikákból vázoltuk fel a műsort. Sok darab már feledésbe merült, de ismert színművekben többek ismert volt első vidéki bemutatója.

1879. Körnevilli harangok.
1880. Boccaccio. "Itt még soha nem adott nagy operét, a bécsi Carl színház mintái után készült kiállítás. A közfővátna négy-szer adták elő, s a következő években is állandó műsorán. Ugyan-ebben az évben még Verdi: Ernani c. opera "itt először".

1881-ben többek közt: **Othello, Romeo és Julia** — Csillag Teréz, a budapesti Nemzeti Színház művészeinek fellépésével. — **III. Richárd, Lear király, Tartuffe, Stuart Mária** — "Fekélyes Munkácsi Flóra a budapesti nemzeti színház tagjának, Baja szülöttjének vendéglátója." Offenbach:

Orfeusz az alvilágban c. operette Baján először.

1883. Millocker: Koldusdiák. "Elsőször Bécsben 1882. nov., Budapest 1883. febr., a vidéki színpadokat megelőzően." Aztán Katona Bánk bánja. 1885-ben Jókai **Aranyembere**, a következő évben **Jókai-Strauss: A cigánybáró** — Bécsben 1885. nov., Budapest 1886. március. Minden vidéki színpadot megelőzőleg itt először". 1888-ban **Egy új Velence**, 1891-ben **Goehe Faustja, Madách: Az ember tragédiája**, és **Csiky Nagymama** c. vígjátékának első helyi bemutatója.

Külön helyi vonatkozása van az 1880-ban bemutatott "Dobó Katka vagy az egri szép napok" és egy évvel később a "Király házasodik" c. daraboknál. Mindkettőt **Tóth Kálmán** írta, s az első zenéjét az ugyancsak bajai származású **Allaga Géza** szerzezte.

A színészek közül ma csak néhány neve ismert: **Prielle Kornélia, Munkácsi Flóra, Csillag Teréz, Jászai Mari**.

A fényes operét címetek kissé elhomályosítja, ha tudjuk, hogy a Bárány szék színpadán alig fért el néhány bútor, a karzat gerendákkal

volt feltámasztva, a padló csikorogott, s ha az uclán elment egy szék, zörgőseleg elnyomta a színház hangját. Szegényesek voltak a jelmezek és a díszletek is. A Cigánybáró előadásán a zenekart egyetlen rozott zongora képviselte. De így is voltak kirobbanó sikerek, no meg szívesen voltak bakuk. Majd minden este mást játszottak, 3-4 hónap alatt 60-80 darabot! A kis létszámú társulatok minden tagja a legkülönbözőbb szerepeket vállalta.

A közönség sem volt mindig ideális. A karzat zajongott, a földszint a gazdasági helyzet szerint hullámzott. 1881-ben **Csóka Izgató** bejelenté, hogy az eddigi bevételek nem biztosítják "existenciájukat", a farsangi bálók miatt nyáron nem játszhatnak, ezért távoznak.

E vázlatos áttekintésből — csak az ismerőbb darabok említették meg — kiünök, hogy száz évvel ezelőtől már a klasszikus drámákat, örökifjú operetteket előadták Baján, bár a körülmények nem voltak ideálisak.

Június 9 — 17.

Építészeti alkotótábor

A városi tanács, az Építőipari Tudományos Egyesület Bajai- és a Magyar Építőművész Szövetség Bács-Kiskun Megyei Csoportja immár harmadszor rendezte meg az építészeti alkotótábor. A cél a város építészeti öröksége és a jelenlegi tervezési gyakorlat közötti kapcsolatot elmélyíteni. Az építészek a táborban a városi tanács által megadott témák vázlatos kidolgozását végzik el.

Az alkotótábor vezetését **Farkas Gábor** Ybl-díjas építész vállalta.

A szerkesztőség úgy véli, hogy a kiírt feladatok közérdeklődésre tarthatnak számot, ezért a dokumentumot változtatás nélkül közöljük.

III. ÉPÍTÉSZ ALKOTÓTÁBOR

FELADATOK

1.) **Április 4. tér — Dózsa Gy. út — Kölcsy F. u. — Móra F. u. — Munkácsy u. által határolt tömb.**

A tömb déli térfalában korábban szanálás történt. A szanált terület beépül. (Kész terv, meglévő építési engedély van.)

Megoldandó feladat a szanálásához csatlakozóan a tömb további átépítése, rehabilitációja, különös tekintettel a tömb **Április 4. tér és Móra F. u.** sarokpontjára, mely egyben a tér É-i térfalának egy része.

2.) **Perce u. É-i térfala — Martinovics u. Ny-i és K-i térfala.**

A feladat csatlakozik az I. alkotótábor un. Árpád utca átépítése, rehabilitációja c. feladathoz. A feladat megoldása során a Martinovics utcának mindkét oldalára építészeti megoldás

keresendő arra az esetre, ha az utólevő jellegtelenn lakóházakra átépítési igény jelentkezik.

3.) **Munkácsy M. u. — Sarkantyú u. — Túrli u. által határolt tömb, kiegészítve a Sarkantyú u. Ny-i homlokfalával.**

A tömb átépítése, rehabilitációja, az épületek felújítása, átépítésére adandó építészeti megoldás.

4.) **Petőfi S. u. — Pázmány u. sarok**
A feladat során javaslatot kérünk a Petőfi utcai többszintes beépítés, valamint a Pázmány utcai alacsony beépítés, illetve a dr. Csanády utcai magas beépítés összehangolására.

5.) **Ságvári tér — Kazinczy u. — November 7. tér — Péter P. u. által határolt tömb.**

A korábbi szanálások és beépítések folytán a tömb, mint építési egység, teljesen szétesett ("kilyukasztott") utcai homlokfalak, igen vegyes beépítési mód, "stílus"). Javaslatot szeretnénk kapni ezen tömb további átépítésére, figyelemmel a már említett "lyukas" utcai homlokfalakra, a tömbben lévő elavult lakóépület szanálására.

6.) **Szamuely u. — Szarvas G. u. sarok**
A Szamuely utcai meglévő magas, hátrahagyott építési vonalú beépítés, illetve a Szarvas G. utcai földszintes beépítési mód közötti összehangolásra szeretnénk javaslatot kapni.

7.) **dr. Csanády u. — Széchenyi u. sarok**
A helyorségi klub jelenlegi épülete véleményünk szerint a későbbiek folytán átépül, szanálásra kerül. Megoldásra vár a Csanády utcai többszintes építési mód megfelelő összehan-

golás a Széchenyi utcai többszintes beépítési móddal, különös tekintettel arra, hogy a sarokpont a Déri-kert É-i térfalának egyik igen jellegzetes pontja. (A feladat egyszer már alkotótábor alkalmával szerepelt. A feladat megoldására adott javaslat nagyvonalú és igen átgondolt megoldás. Ettől függetlenül azonban a már említett hangsúlyosságra tekintettel szerepeltetjük a feladatok között.)

8.) **Petőfi-sziget "panzió"**
Konkrét épülettervezésre gondoltunk a meglévő Vén Dió Vendéglő és a Turisztikai Központ között. (Ez a feladat is szerepelt már egyszer, de az esetleges új javaslatlat választékok szeretnénk biztosítani az adott beruházó részére.)

9.) **A város területén lévő építészeti emlékek, beépítési módokat feltárása, gyűjtése.**

Véleményünk szerint a város területén található még olyan felhárítandó, illetve dokumentációval megemntethető építészeti műtvművek, melyek a város, illetve a Bácska építészetre jellemző műtvműveket hordozzák (kapuzatok, ablakok, főpárkányok, díszek, szemöldökpárkányok, stb).

Kertes családi ház előadó!
Baja, Honci Sz. u. — ban
Erdéklődni:
(Kiskörös) tel.: 78/12-201
egész nap

Egy ötven év előtti nyár (Gyulavári József gyűjteményéből)

Honnan ered a Sugovica elnevezés?

A kérdéssel éles vita alakult ki már az elmúlt század nyolcvanas éveiben. Akkor is, később is, még ma is — legendákat szöve hozza — többféleképpen igyekeztek ezt magyarázni. Pár ilyen: a Szeremei úti csatornahídnál volt csárdá tulajdosnának Vica nevű lánya "besügita" a betyárokat, amiért azok a lányt a közeli vízbe fojtották (Ságú Vica). — Egy másik változat szerint a földesúr, Grassalkovich fia "megejtette Vicát, a szigeti öreg halász szépséges unokáját, aki szegyenében vízbe ölte magát (arról ság a víz). — Olyan legenda is járja, mely szerint Ságú Gáspár vízimolnár-gazda Vica nevű lánya szerelmi bánatában "vizenek ment". Ez utóbbi érdekes, drámai telítettséggel meséljével a legmegkapóbb. Természetes hát, ha rádiódrama is készült belőle, melyet többször is sugároztak.

Ezek a legendák valószínűleg a múlt századi (vagy előbbi?) halász vízimolnár-nép képzeletében támad(hat)tak, mint ahogy a vármokkal, tájakkal, határrészekkel, völgyekkel kapcsolatban is születtek, ma is élnek ilyen legendák, regék, mondák. Így lehetett a Sugovica esetében is.

Megközelíti a valóságot az a nézet, mely a "sugovica" szót a szláv "suga" (piszkos, rühes) és a "voda" (víz) kicsinyítőképzős alakjából: "suga vodica" (rühes, piszkos víz) próbálja származtatni. Emellett szól az a tény, hogy a város alatt a folyó száraz esztendőikben átgázolhatóan sekély, amikor is a belefolyó szennyvíz bízt áraszt. A kotrók és a szabályozások előtt ez fokozottabban jelentkezett. De meg kell említeni az e felfogást ellenzők érvelését is: XVIII. századi eredeti térképek a város alatt folyó vizet Sokoviczának nevezik, mely más eredetre vall. (?)

(Bárdos)

SIKERFILMEK

VIDEÓN

az **Ortutay**
AMK-ban

75, 100 Ft-ért

**sok száz kazettából
kölszönözhet**

Kezdődik a fürdőidény

Június elsejével kezdődik a szokásos fürdőidővad — mondta Tóth Péter rendőrszázados a bajai vízirendészeti KMB csoport vezetője. Szeretném felhívni a Bajai Honpolgárban is a figyelmet a vízen való tartózkodás veszélyeire. Annál is inkább, mert tavaly nyolc áldozatot követelt a víz a csoportunkhoz tartozó területen. (Ígaz, hogy közülük négyen nem a mi területünkön lelék halálukat.)

A városi tanács elhelyezte az áthajózást tiltó táblákat (bójákat is) a fürdő területén. Kérjük a motorosoknak tulajdonosokat, hogy a Kamarás-Dunán tartsák be a hajózási táblák rendelkezéseit. Különösen a sebességkorlátozásra hívom fel a figyelmet, mert a nagyobb sebesség keltette hullámverés veszélyezteti a fürdőzőket, zavarja a horgászokat, és kárt okoz a partszakaszban, illetve a csónakokban. —**lán**

Számítógépes szedés, tördelés, képdigitalizálás Könyvek, újságok, jegyzetek, nyomtatványok, prospektusok, szórólapok elkészítése

Legyen az üzletfelünk!

COMPU-TYP
NYOMDAIPARI SZOLGÁLTATÓ
CFC

Telefon: (79) 11-033/214

Telefax: (79) 12-406

Telex: 81-373

Cím: Baja, Grassaug u. 6/c

ORTUTAY GYULA ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

SZÉCHENYI NAPOK '90 JÚNIUS 5-8

5-én, kedden

- 8—9,30 óráig: Mesefilmek videóin övösöknek
Helye: videóterem
- 8—13 óráig: Nyolcadik osztályosok záróvizsgálja
Helye: két emeleti blokk
- 9—11,30 óráig: Sportversenyek
Helye: sportcsarnok, udvar
- 9—11,30 óráig: Komplex játszóház — Czár János bemutató foglalkozás — gyöngyfüzés — terménybúba készítés — dőlészív táncház
- 9—11,30 óráig: Ausztrália — Óceánia Élménybeszámoló filmvetítésrel és tárgybemutatóval
Előadó: Simity Ferenc
Helye: olvasó
- 9—11 óráig: A XX. század utolsó vitatársak
Értékelési tervei
Filmvetítéssel egybekötött előadás
Előadó: Hegedűs Tibor tudományos segédmunkái
Helye: könyvtár
- 11—12 óráig: Egy működik a videokamera
Kicsoportos foglalkozás
Vezető: Puskás István
Helye: olvasó
- 10—11 óráig: Játékos vetélkedő
Vezető: Lehotzskné Pálmai Aranka
Helye: ebédlő
- 10—12 óráig: Képzés — felelek A kosárlabdáról
Vendégnők: a BSK játékosai
Helye: videóterem
- 10—16 óráig: A COMPUTER—MARKET eszközbemutatója és könyvvására
Helye: a volt könyvtár
- 10—16 óráig: A LINGUASOFT nyelvoktató rendszer bemutatója
Helye: a volt könyvtár
- 10—16 óráig: Szakdolgozások játékpogramok
Vezető: Szilgyi Géza
Helye: számítástechnikai terem

14 órától: A nevelési hatékonyság fejlesztése Gordon módszerrel (Névelőknek)
Előadó: dr. Kovács Györgyné, Végh József
Helye: ebédlő

14—15 óráig: Kullisa-tüskék (a színház világa)
Vendégnők: a Kecskeméti Katona József Színház tagjai
Helye: könyvtár

17 órától: A szülői hatékonyság fejlesztése Gordon módszerrel (Szülőknek)
Előadó: dr. Kovács Györgyné, Végh József
Helye: Pártok Háza földszinti nagyterem

6-án, szerdán

- 8—9,30 óráig: Mesefilmek videóin övösöknek
Helye: videóterem
- 8—13 óráig: Nyolcadik osztályosok záróvizsgálja
Helye: két emeleti blokk
- 9—11 óráig: Olivér és társai 6. amerikai rajzfilm (külön előadás)
Helye: Uránia Filmszínház
Belépő: 15 Ft
- 9—12 óráig: Sportversenyek asztaltenisz
Helye: sportcsarnok
sakk egyéni villámverseny
vezető: Kajnai István
Helye: olvasó
- 10—11 óráig: A madarak vándorlása
Diaképes előadás
Előadó: Kalocsa Béla
Helye: videóterem
- 10—11 óráig: Mit és hogyan olvassunk?
Beszélgetés az irodalomról
Vendégnők: Kosztolányi György
IJTKF
- 14,30 órától: Gyermekcsoportok bemutatója
Felépnek:
— AMK övodás csoport
— AMK táncsoport (sok táncos)
— JAMK bábszociját
— Csillaonca Néptáncegyüttes
— Bátonnosonori Tamburazenekar
— Felsőzsenyváni Kiserlelt Színpad
— szerelmi gyermekjátékosok
— AMK éneklars
Helye: sportcsarnok
- 17 órától: ÁSZ—jelölt együttesek koncertje
Felép: a Második szedve és a Rátság
Helye: volt könyvtár
- 10—14 óráig: LINGUASOFT nyelvoktató rendszer bemutatója
Helye: volt könyvtár

7-én, csütörtökön

- 8—14 óráig: Madarak és fák napja
Program:
— ököverseny
— ügyesség játékok
— tájleírás futóverseny
— tanár-diák focimeccs
Helye: Parkerdő

8-án, pénteken

- 8—9 óráig: Ballagás főpóba
9—12 óráig: Tini teszt
— A lair c. film
vetítése videóin
- Társalgó:
Téma a beatnemzedék
Vendégnők: Tolcsay Béla zeneszerző, előadóművész
Schmidt Antal
Helye: videóterem
- 9—11,30 óráig: Tanár-diák kosárlabda és röplabda mérkőzések
Helye: sportcsarnok
- 10—11 óráig: Az én babám
Vendégnők: dr. Lantos Istvánné
Helye: könyvtár
- 9—12 óráig: Így készült az új AK COMPU—TYPO Kft. bemutatója
(gyermek-újság készítés előzetése az AMK tanulóival)
Helye: volt könyvtár
- 17 órától: BALLAGÁS

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK:

A vizuális iskola, a rajztagozat és az óvoda növedékeinek tanévi munkái bemutató közös kiállítás
Helye: Iskola Galéria

Czár János gyermekjátékainak bemutatója

Helye: aula

Minikönyv kiállítás (válogatás magánygyűjteményekből)

Helye: aula

Játékba bemutató (dr. Lantos Istvánné gyűjteményéből)

Helye: könyvtár

Baja város sporttörténete fotókon — sportzászló kiállítás

(Aptly Milos magánygyűjteményéből)

Helye: földszint, középső blokk

A modellező szakkör munkái kiállítás

Helye: földszint, középső blokk

KEDVES SZÜLŐK!

Az idén június 5-én és 6-án tartjuk hagyományos "kísérletességi" vizsgánkat: június 5-én (kedden) 7.30-tól magyar írásbeli

9.00-tól irodalom szóbeli (8.a,b,d osztályoknak)

történelem szóbeli (8.c,e osztályoknak)

június 6-án (szerdán) 7.30-tól matematika írásbeli

9.00-tól irodalom szóbeli (8.a,b,d osztályoknak)

történelem szóbeli (8.c,e osztályoknak)

A vizsga az idén nyitott először, betekinthetnek a Kedves Szülők is. Ezúton hívjuk sok

szeretettel Önöket, elsősorban a szóbeli vizsgákra: az iskolavezetés nevében

Csiba Gyula igazgató

A REFORMÁTUS TEMPLOM KRONIKÁJA

Első számunkban kértük azokat az olvasókat, akik a város történelmének és fejlődésének kutatására elhivatottságot éreznek, hogy munkájuk eredményét osszák meg velünk. Volt, aki felhívásunkra toltat ragadott, és értékes gyűjteményét rendelkezésünkre bocsátotta. Szívesen adjuk közre GÁTMEZEI ENIKÓ 7. osztályos tanuló kis pályafogózatát, melyet a református templom és egyház történetéről írt.

Harcos István
"Baja városi egyházi, vallási megosztottsága sokrétű. A 18. század elején a város népességének nagyobb hányadát délszláv görög katolikusok, kisebb részét magyar, német és szlovák római katolikusok alkották. A század közepén már tíz zsidó családról is van tudomásunk. A reformátusoknak és evangélikusoknak ekkor még nem volt szabad telepedniük Baján.

II. József, a felvilágosult uralkodó 1781-ben kiadta a Türelmi Rendeletet, melyben biztosította a szabad vallásgyakorlatot, és lehetővé tette a "szakadár" egyházak közösségének megalakulását.

Csernovics Mihály, a futaki uradalom bérleje hozta azokat a szlovák lutheránus telepeket, akik között reformátusok is voltak. Számuk ekkor még ismeretlen. A 19. századból azonban már vannak adatok.

"Baja szabadalmi város; 1676 háza, 11426 katolikus, 2191 görög nem egyesült, 327 görög egyesült, 327 protestáns (református), és 593 zsidó lakója van." (NOTITIAE HUNGARIE, 1828)

Az egyházi feljegyzésekből megtudhatjuk, hogy 1806-ban 72, 1811-ben 200, 1900-ban pedig 401 református élt Baján. Minden vallási közösség híveit számára templom épült. Már a 18. század előtt is volt templom Baján, amit az alábbiakból tudunk:

"Canocia Visitato szerint (1731) Baján már két katolikus templom van, az egyik a

dalmatóké, a templom a török háborúkat megelőző időből való. A másik plébánia a magyaroké, németeké és szlováké".

Még ebben az évszázadban épült két szerb templom, majd a következő század elején a zsidók zsinagógája, valamint a reformátusok temploma.

Az 1800-as években a gyorsan növekvő egyházközség igényelte egy istenházának az építését. Templomra nem volt pénzük, így imaházat emeltek, valójában az 1810-es években. Az imaházal kapcsolatos fontos dátum 1811, ami a mai templom szökéskőfeljebb elhelyezését vörösmárvány emléktábla tanúsít, az alábbi szöveggel:

1811 - 1961
Itt állt 150 évvel ezelőtt az első bajai református imaház, iskola és paplak, Menyhárt József lelkész, Szele József tanító, K. Deák János gondnok, Dömötör Pál pr. jegyzősége idején.

Az épület három helyiségből állt. Az első szobában az imaház, a másodikban az iskola, a harmadikban a pap kapott helyet.

Ebből az időből maradt ránk a templom orgonája alatti, a Kálváriáról származó református sírkő (1809), a két ónkancsó, valamint a szintén 1811-ből származó keresztelmedence, mely a komáromi mintájára készült. Alkotója Emma József szobrász volt, és Göbölös István ajándékozta a templomnak.

A református közösség létszámában egyre gyarapodott a 19. század második felében, és a lelkész, Széles Áron, egyre gyakrabban panaszkodott az imaház kicsiny voltára.

Végül a hívők döntése alapján Kósa István szabadkai építész tervet készített az építendő templomra és lelkészlakra. A gyűllekezet elé 1889 őszén terjesztették a tervet és a költségvetést.

Mind a templom, és mind a paplak terve tetszést aratott, de a magas költségek miatt nem fogadták el. A templom-építésről azonban nem mondtak le, hanem egy esetendő múltán egy sokkal szerényebb templom tervét fogadták el. A kivitelezést is tervezőre, Szeberényi János bajai építőmesterre bízták (1891. július 16-án). A templom

Major Ferenc

(1918-1990)

Közismert, népszerű ember volt, a becsület és tisztesség mintaképe. Mersze vidákról került Bajára. Nagykiszántéi született, és a katonasor hozta városunkba, az 1940-es háborús esztendő végén. Itt házassodott, itt születtek gyermekei, unokái: élete végéig szülőföldjelekké bajai maradt.

Felkészítéssel munkabörökét látott el, a városi tanács pénzügyi csoportvezetőjeként, majd a kórház főkönyvelőjeként. A bajai vízmű társulat szintén nagy pénzügyi tapasztalatait tette igénybe.

A Központi Irattárba 1982-ben, nyugalomba vonulva került. Dr. Hamvas József munkatársaként előzölhetetlen érdemeket szerzett a régi iratok, így a város múltjának megmentésében. A Várospótló, Széplő Egyesületnek alapító tagja, pénzügyeinek intézője volt.

Jómagamb két évtizeddel ezelőtt ismertem meg, s tanultam meg a fizetési Major Ferencet. Onnétlenül végzett a László Ferenc Zeneiskola szülői munkaközösségi pénztárkönyvének rendszeres felülvizsgálatait, később pedig pótolhatatlan segítséget nyújtott a levéltári kutatásaim során.

Emlékét kegyelettel megőriztük!

Gál Zoltán

átadására 1892-ben került sor.

A fentieket dokumentálja a már idézett emléktábla, melyről az előbbieknél ezt olvashatjuk:

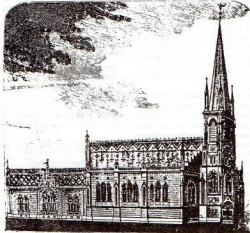
"A jelenlegi templom 1891-92-ben épült Széles Áron lelkész, Borza Nándor tanító, Gaál Péter főgondnok, Nánay Lajos gondnok szolgálati idején. Szentelte Szász Károly püspök.

Jól gondjálátok meg e naptól fogva az emléktáblát is!"

A hívek adományából épített orgona elején emléktábla van, melyen az adományozók neve olvasható. A hangszer a fenállás száz éves jubileumára készült. (Épült 1911-ben, a pécsi Augstner gyár építette. Hangjelmele négy és fél oktáv. Egy manuális, pneumatikus orgona.)

Rendes lelkészek:

Menyhárt József	1811-1822
Gállyási Péter	1822-1823
Mádl Papp-Szász István	1823-1824
Gózon Zsigmond	1824-1825
Etesed József	1825-1827
Nagy István	1827-1830
1830-32-ben a lelkézi állás betöltetlen volt.	
Bogárdi Mészoly Sándor	1832-1834
Nánay Fodor Pál	1834-1835
Ujlaky Sámuel	1835-1837
Herczeg Ferenc	1837-1839
Úrházy Lajos	1839-1840
1840-41-ben a lelkézi állás betöltetlen volt.	
Herczeg Benjámin	1841-1871
Szilády János	1872-1874
Széles Áron	1874-1922
Dr. Fülel Lajos	1922-1927
Sebestény Sándor	1927-1931
Rác Károly	1931-1942
Kosztai István	1942-1973
Mikesi Károly	1973-1986
Márjovszky Tibor	1986-
Segédlelkészek:	
Somogyi Kun Pál	1830
Vinczi Gyula	1872
Sik Ede Károly	1932
Bárdos Lajos	1932-1933
Bene Zoltán	1933
Pánczél Zoltán	1944-1948
Kócán Mór	1950-1951

HORGÁSZOKÉ A SZÓ

Itt a nyár és horgászok felkeresik azokat a helyeket, ahol jó fogást remélnék. A vizek partján egyre több olyan embert látunk, aki figyeli a halak mozgását és a ponty-fogási tilalom végét várja.

A horgászoknak is, mint minden más tevékenységnek, vannak mesterei. Ilyenek a versenyhorgászok, akik a legjobbak ismerik a halfogás fortélyait. Különleges készség, csali, etetőanyag és tapasztalat együttesen adja azt a löbetelet, mely a versenyhez kell. A bajai versenyhorgászok messze földön híresek. Nincs olyan hétévő, hogy valahol ne szerepeljenek.

A Sugovica kiválóan alkalmas versenyek rendezésére. A Türr emlékmű mellett galagonyás benépesül a versenyek idejére.

Júniusban országos rendezvény lesz Baján. A Kisipari Szövetkezetek versenyhorgászai találkoznak június 23-án.

Július 29-én az egyesület szervezésében nemzetközi meghívásos egyéni — és csapatverseny lesz. Ennek programját később részletesen ismertetjük.

Az elmúlt időszak eseménye volt, hogy részt vettünk május 19-én a Beli Manastir (Pélmonorst, Jugoszlávia) közelében a cukorgyári tavon rendezett nemzetközi horgászversenyen. Magyarországról a bajai versenyzőket hívták meg. Huszonegy csapat szerepelt a versenyen. A bezárni és zombori versenyzőket mint régi ismerőseket üdvözölhetjük.

Versenycsapatunk 3 főből egy vezetőből állt. A három versenyző Agóti Mihály, Klemm János és Likár Imre volt. Igyekeztünk jól szerepelni. A horgászverseny és a tudás eredményeként az egyéni második hely után járó díjat Likár Imre vehette át, így részvételünk eredményes volt.

Dr. Sárközl István

Illem(hely)telenség

Május utolsó szerdáján egy kis városi sétára invitáltak az önkéntes közterületfelügyelők, Millunov Dániel, Iván István és Fiedler György. Készséggel tettem eleget a meghívásnak, s csatlakoztam hozzájuk ellenőrző körútra.

A piac minden bejáratánál el van helyezve a közlekedési tábla, mely szerint 7 és 10 óra között gépjárművel behajtani tilos. Van, aki figyelembe veszi a tiltást, és olyanok is akadnak, akik az egymás sarkára lépő tömegben is nyugodtan autózhatnak. A felügyelők kiírányították azokat a kocsiakat, melyek az őstermelők helyét elfoglalják.

Bármilyen meglepő, de az árusok mintegy kilenczted részénél szabályosan vezetett permetszési napló van. A WC-t tiszták, rendben működnek.

Nem úgy a vízparton, a halászlátészemle mellett illem(telen) helyiség. Ezt szemmel láthatóan senki sem kezeli. Éjszakkánként körülbelül 150 autóparkoló út, ugyan hova mehet a bennük alvó két-három-

száz ember székéjét végezni?! Talán az eső végső majd el a nagytakarítást?

Nem jobb a helyzet a Béke téren sem. Itt a nyilvános WC-t csak reggel 6-tól délután 2-ig találhatjuk nyitva. És utána mit tegyen a vendég?

A rongálásnak — úgy tűnik — valóságos szakértelményei vannak Baján. Tulajdonképpen minden padot összetörnek, még a Sugovicánál lévő hat öntötvas padból öneket a lábat is. Ehhez már erőművekre van szükség. Fűrészt vágják le a posta előtt és a Tánccsis utcában a facesmetetőket, minden közlekedési táblát összegyűrnek, megfontatnak. A tavalyi kar máfél millió forint volt, az idén, ha a Sétáló utca gyakori felforgatását hova vesszük, jóval több lehet.

Sétánk végélezt azért szepet is látunk. A nyugdíjasháznál szep a park és a Városkapu mellett nyitnak az üzletek. A tulajdonosok vigyáznak a rendre, tisztaságra, ugyanúgy mint a Kossuth Lajos vagy a Tóth Kálmán utcában

„BAJA VÁROS SZÉP HELYEN VAN”

Egy régi képeslap

Válóban szép és patinás képeslapok mi sem szűkölködünk. Nagyszüleink nemzedéke igen sok értéket hagyott ránk. Ezek közül egy, az itt közölt fotográfia, amely a város, múltban is mozgalmas életéből egy csendes kis zugot mentett át nekünk, az utókor tagjainak.

Wurmfeld Gyula, a lap kiadója még erre az idilli összhangot teremtő képi látványosságra rányomta azt a máig érvényes igazságot, hogy „Baja város szép helyen van”.

Ma, amikor már minden talpalatnyi helyen ott az ember tájalkelő nyoma, ilyen éseeredeti képet

keresve kereshetünk., Ha lehetünk a vízparton, ahol tenyérmű helyi sincs a ruhánknak, ahol hangszórók bömöbölnek, motorosnokok brillíroznak. De mi „vízre megyünk” akár evezve, akár úszva, vagy a horgainkat áztatva, mindenképpen kettesben maradunk örök társunkkal, a természetel. Ekkor viszont a vízre hajló szomorúfűz ágaiban, a víz örök csendjében, a parti homok öblös hajlásában látjuk csak meg igazán azt az örök igazságot, hogy valóban, Baja város szép helyen van!

HATÁROZAT

a városi tanács május 17-i üléséről

I. A városi tanács a politikai szempontból időszzerűtlenné, indokolatlanná vált emléktáblák sorát illetően az alábbiak szerint rendelkezik:

1. A város tanács falán lévő — 1954-ben elhelyezett — emléktáblát leveti. Helyére nem helyez fel táblát.

2. A Lötéren lévő emléktáblát politikai indokolatlansága miatt leveti. Helyére más emléktáblát nem tart szükségesnek elhelyezni.

3. A Központi Muzl falán lévő — az MSZMP bajai megalakulásáról tudósító — emléktáblát, az esemény városi történelmi szempontból kevésbé lényeges volta miatt leveti. Helyére más emléktáblát nem helyez el.

4. A Lenin-szoborral kapcsolatosan a testület megerősíti a tanácselnök-helyettes — pártkölök egyeztetett — döntését, miszerint a szobrot állagmegórzás miatt átmenetileg biztonságos helyen tartolja a városi tanács. További sorsáról az önkormányzat lesz illetékes dönteni.

Együttal elítél minden olyan kezdeményezést, amely — politikai vagy egyéb indokkal — rombolással kívánja kifejezni egyet nem értését bármilyen politikai

vagy más jellegű döntéssel kapcsolatban.

5. A városi tanács utasítja a műszaki osztály vezetőjét, hogy az 1., 2. és 3. pont esetében a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A levett emléktáblákat a Türr Istán Múzeumban helyezték el.

II. 1. A városi tanács — figyelembe véve a múltban beérkezett népi kezdeményezést is — az alábbi utcák és terek nevét megváltoztatja:

Belonáizs utca helyett — „Rökus” utca

Szamuely Tibor utca helyett — „Szent Antal” utca

Április 4. tér — „Jelky” tér

November 7. tér — „Arpád” tér

A helyhatósági választásokig, illetve a személyi igazolványok tervezett általános cseréjéig, mindkét elnevezés érvényben marad az érintett közterek esetében.

BAJAI HONPOLGÁR

Megjelenő havonta.

Szerkesztő: Székelyszabó István.

Elnök: Nemes Gábor

Felolók szerkesztő: Dr. Gál Zoltán

Kiadja az Onyay ÁMK

Felolók kiadó: Csaba Gyula

Közítette a COMPU-TYPO Kft. BAJA